

SERVICIUL NAȚIONAL DE EVALUARE ȘI EXAMINARE

**GHID DE EVALUARE PENTRU
RELIGIE**

**BUCUREȘTI
2001**

Autori:

Prof. Nicoleta LIȚOIU
Prof. gr. I Mihaela PANOSCHI
Pr. prof. Nicolae IORDĂCHESCU

Coordonator:

Prof. gr. I Mihaela PANOSCHI

Cuprins

INTRODUCERE	4
CAPITOLUL 1: Introducere în problematica generală a evaluării	5
1.1. Probleme specifice ale evaluării	5
1.2. Relația evaluare curentă/examene.....	7
1.3. Metode de evaluare.....	9
1.4. Calitățile instrumentelor de evaluare	19
1.5. Tipuri de itemi	22
Capitolul 2 – Itemi obiectivi	234
2.1 Itemi cu alegere duală (adevărat-fals sau răspuns alternativ)	24
2.2 Itemi de tip “pereche” (de asociere).....	28
2.3 Itemii cu alegere multiplă	30
Capitolul 3 - Itemi semiobiectivi	34
3.1 Itemi cu răspuns scurt / de completare.....	34
3.2 Întrebări structurate.....	38
Capitolul 4 - Itemi subiectivi (cu răspuns deschis)	4338
4.1 Rezolvarea de probleme.....	44
4.2 Itemii de tip eseu.....	46
Capitolul 5 - Metode complementare de evaluare	53
5.1 Observarea sistematică a activității și a comportamentului elevilor	53
5.2 Investigația.....	55
5.3 Proiectul.....	56
5.4 Referatul	57
5.5 Portofoliul.....	58
5.6 Autoevaluare.....	59
Capitolul 6 - Probe de evaluare	62
6.1 Modele orientative	62
6.2 Modele de teste pentru examenul național de Bacalaureat	78
Bibliografie selectivă	82

INTRODUCERE

În contextul educațional actual, problematica evaluării capătă o importanță din ce în ce mai mare în activitatea factorilor de decizie, a specialiștilor și, mai ales, a practicienilor. Influența evaluării, în special prin intermediul examenelor, se face tot mai mult resimțită atât asupra activității de predare, cât și asupra celei de învățare. Profesorul, cât și elevul sunt cei dintâi interesați în realizarea unei evaluări obiective, bazată pe criterii unitare, cunoscute și aplicate în practica școlară curentă.

Din această perspectivă, prezentul ghid constituie un important punct de sprijin pentru cadrele didactice de specialitate în realizarea cu succes a activităților presupuse de desfășurarea procesului de evaluare a performanțelor elevilor în practica școlară curentă. Utilitatea acestui ghid este susținută și de **scopurile** pe care acesta și le propune:

- **să familiarizeze** cadrele didactice de specialitate cu problemele specifice evaluării în practica școlară curentă, cât și în situație de examen;
- **să descrie** metode și instrumente de evaluare utilizabile în practica școlară curentă;
- **să explice** metodologia proiectării diferitelor tipuri de itemi;
- **să prezinte exemple** de tipuri de itemi, teste și bareme de corectare a acestora;
- **să informeze** pe toți cei interesați (profesori, elevi, părinți etc.) asupra problematicii generale a evaluării performanțelor elevilor, asupra importanței și impactului acesteia asupra sistemului de învățământ.

Cum puteți folosi acest ghid?

Ghidul se concentrează în principal asupra unor aspecte concrete care vizează: metode și instrumente de evaluare, calitățile acestora; proiectarea diferitelor tipuri de itemi; descrierea și exemplificarea metodelor complementare de evaluare, în funcție de specificul disciplinei; prezentarea unor teste model, precum și a baremelor de corectare a acestora.

Sperăm că fiecare cadru didactic va regăsi în tematica propusă puncte de interes, sugestii și observații utile pe baza cărora își poate concepe acțiunile evaluative viitoare. De asemenea, recomandăm ca parcurgerea ghidului să fie făcută urmând în ordine capitolele prezentate prin cuprins, astfel încât cititorul să aibă atât viziunea de ansamblu asupra problematicii generale prezentate, cât și înțelegerea logică a elementelor concrete care decurg din aceasta.

CAPITOLUL 1: Introducere în problematica generală a evaluării

I.1. Probleme specifice ale evaluării

În cadrul procesului de învățământ, activitățile de predare, învățare și evaluare constituie elemente importante care se află într-o strânsă legătură. Orice schimbare produsă la nivelul uneia dintre aceste activități influențează modalitățile de realizare a celorlalte, generând o adevărată reacție în lanț, care impune revenirile și revizuirile necesare. De aceea, **predarea-învățarea-evaluarea trebuie proiectate în același timp.**

Evaluarea, ca activitate în sine, cuprinde trei **etape** principale:

- **măsurarea** rezultatelor școlare prin procedee specifice, utilizând instrumente adecvate scopului urmărit (probe scrise/orale/practice, proiecte, portofolii etc.);
- **aprecierea** acestor rezultate pe baza unor criterii unitare (bareme de corectare și notare, descriptori de performanță etc.);
- **formularea concluziilor** desprinse în urma interpretării rezultatelor obținute în vederea adoptării deciziei educaționale adecvate.

Deci,

evaluarea reprezintă ...

totalitatea activităților prin care se colectează, organizează și interpretează datele obținute în urma aplicării unor instrumente de măsurare

în scopul...

emiterii unei judecăți de valoare pe care se bazează o anumită decizie în plan educațional.

În general, evaluarea performanțelor elevilor are următoarele **funcții**:

➤ **diagnostică**, în sensul de a face cunoscute situațiile și factorii care conduc la obținerea anumitor rezultate ale elevilor pentru a stabili eventualele proceduri de remediere a punctelor critice.

➤ **prognostică**, în sensul anticipării performanțelor viitoare ale elevilor pe baza rezultatelor înregistrate și al planificării secvențelor următoare ale activității de învățare. De obicei, această funcție a evaluării se asociază celei de diagnoză, fiind complementare.

➤ **de certificare** a nivelului de cunoștințe și abilități al elevilor la sfârșitul unei perioade lungi de instruire (ciclu de învățământ, învățământ obligatoriu etc.);

➤ **de selecție** a elevilor pentru accesul într-o treaptă superioară de învățământ sau într-un program specific de instruire (gimnaziu, liceu, învățământ superior, cursuri postuniversitare, cursuri speciale în domenii artistice etc.). Realizarea acestei funcții permite clasificarea/ierarhizarea elevilor în urma rezultatelor obținute, în condițiile existenței, de obicei, a unui număr limitat de locuri pentru frecventarea cursurilor/formei de învățământ respective.

În afara funcțiilor generale menționate anterior, evaluarea mai îndeplinește și o serie de **funcții specifice**, dintre care menționăm:

➤ **funcția motivațională**, de natură să stimuleze activitatea de învățare a elevilor prin valorificarea optimală a feedback-ului pozitiv oferit de către actul evaluativ în sine;

➤ **funcția de orientare școlară și profesională**, prin intermediul căreia evaluarea performanțelor elevilor furnizează informații utile elevilor în vederea alegerii formei corespunzătoare de învățământ.

Teoria și practica pedagogică operează cu mai multe clasificări ale tipurilor de evaluare în funcție de diferite criterii (domeniul în care se realizează, momentul, modul în care se interpretează rezultatele etc.). Câteva dintre cele mai uzuale clasificări sunt prezentate în continuare.

După modul în care se integrează în desfășurarea procesului didactic, evaluarea poate fi de trei tipuri:

- a) **evaluare inițială**, care se realizează la începutul unui nou ciclu de învățare sau program de instruire în scopul stabilirii nivelului de pregătire al elevilor. Prin intermediul evaluării inițiale se identifică nivelul achizițiilor elevilor în termeni de cunoștințe, competențe și abilități, în scopul asigurării premiselor atingerii obiectivelor propuse pentru etapa de învățământ respectivă. Informațiile obținute în urma realizării unei evaluări inițiale sprijină planificarea activităților viitoare ale profesorului din perspectiva adecvării acestora la posibilitățile elevilor sau a inițierii, dacă este cazul, a unor programe de recuperare.
- b) **evaluarea formativă** însoțește întregul parcurs didactic, realizându-se prin verificări sistematice ale tuturor elevilor asupra întregii materii. Din acest

motiv, efectele sale ameliorative asupra activității de învățare sunt considerabile, oferind permanent posibilitatea de raportare la obiectivele operaționale propuse și de evidențiere a progresului înregistrat de la o secvență la alta a instruirii. În cazul evaluării formative, feed-back-ul obținut este mult mai util și eficient, ajutând atât elevul cât și profesorul să își adapteze activitatea viitoare la specificul situației.

- c) **evaluarea sumativă** se realizează, de obicei, la sfârșitul unei perioade mai lungi de instruire (de exemplu, capitol, semestru, an școlar, ciclul de învățământ etc.), oferind informații utile asupra nivelului de performanță al elevilor în raport cu obiectivele de instruire propuse. Evaluarea sumativă se concentrează mai ales asupra elementelor de permanență ale aplicării unor cunoștințe de bază, ale demonstrării unor abilități importante dobândite de elevi într-o perioadă mai lungă de instruire. Caracterul ameliorativ al evaluării sumative este relativ redus, efectele resimțindu-se după o perioadă mai îndelungată, de regulă, pentru seriile viitoare de elevi.

Dacă se urmărește drept criteriu **cine** realizează evaluarea, aceasta poate fi de două tipuri:

- a) **evaluări interne**, atunci când acțiunea evaluativă este efectuată de către aceeași persoană/instituție care este implicată direct și în activitatea de instruire (de exemplu, profesorul de la clasă);
- b) **evaluări externe**, în care se implică o persoană/instituție, alta decât cea care a asigurat realizarea procesului didactic.

I.2. Relația evaluare curentă/examene

Evaluarea cuprinde două părți importante:

- **evaluarea curentă**
- **examenele**

Totuși, între cele două părți există o legătură strânsă, de condiționare reciprocă.

În mod normal, **evaluarea curentă trebuie să sprijine examenele** prin:

- ➔ **modalitățile de evaluare** (strategii, tehnici, instrumente) care sunt utilizate în practica școlară la clasă;
- ➔ **pregătirea profesorilor** în domeniul evaluării, în sensul abilitării acestora în aplicarea diferitelor instrumente și metode;

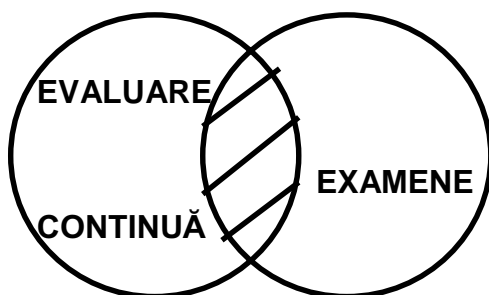
→ **familiarizarea elevilor** cu tipuri de itemi, sarcini de lucru după modelul celor care vor fi date la examen, precum și cu baremul de corectare a acestora;

→ **utilizarea rezultatelor sale** (parțial sau în totalitate) în cadrul examenelor.

Din această ultimă perspectivă, **relația evaluării curente/continue cu examenele** poate urma trei **modele** posibile (A. Stoica, 2000, pg. 60):

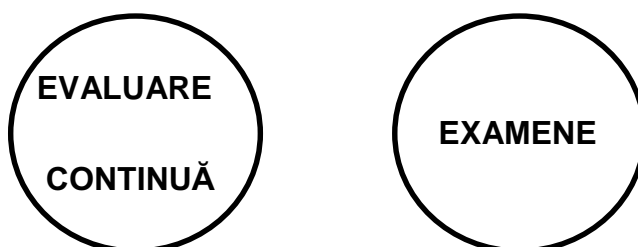
MODELUL I

În cazul acestui model, există o zonă comună atât evaluării continue, cât și examenelor, ceea ce înseamnă că **rezultatele evaluării continue au o anumită pondere în stabilirea notei finale la examen**. Această zonă comună ia în considerare utilizarea acelor metode și instrumente de evaluare care pot fi aplicate la clasă, necesitând un timp mai lung de elaborare și de lucru, și care testează capacități importante ale elevilor, dar greu de demonstrat în situația de examen (exemplu: sistemul de învățământ din Anglia).

MODELUL II

În acest caz, evaluarea continuă nu se află în nici un fel de relație cu examenele, **rezultatele evaluării continue nefiind luate în considerare în cadrul examenelor** (exemple: sistemele de învățământ din România, Moldova).

MODELUL III

În acest caz, **rezultatele evaluării continue sunt în totalitate luate în considerare în cadrul examenelor** (de exemplu, sistemele de învățământ din Spania și Portugalia).

Din această perspectivă, pentru integrarea evaluării curente cu examenele se pot aplica două strategii:

- a) una provine dinspre examene și se referă la diversificarea formelor și metodelor de testare în cadrul acestora, în așa fel încât unele tehnici care se utilizează în evaluarea curentă să fie transferate examenelor;
- b) cea de-a doua pornește dinspre partea evaluării curente prin valorizarea rezultatelor acesteia în cadrul examenelor.

I.3. Metode de evaluare

Teoria și practica evaluării discriminează între metodele tradiționale de evaluare și cele complementare.

Metodele tradiționale de evaluare au căpătat această denumire datorită consacrării lor în timp ca fiind cele mai des utilizate. Din această categorie fac parte:

- probele orale;
- probele scrise;
- probele practice.

Pentru asigurarea unui consens din punct de vedere conceptual vom adopta în continuare următoarea definiție de lucru (A. Stoica, S. Musteață, 1997, pg. 103):

Probă = orice instrument de evaluare proiectat, administrat și corectat de către profesor.

Probele orale reprezintă metoda de evaluare cel mai des utilizată la clasă. Datorită fidelității și validității lor scăzute, aceste probe nu sunt recomandabile în situații de examen. Însă, în evaluarea la clasă, acestea își demonstrează valoarea mai ales în cazul disciplinelor care presupun demonstrarea unor capacități și abilități dificil de surprins prin intermediul probelor scrise (de exemplu, capacitatea de comunicare verbală).

Avantajele utilizării probelor orale vizează:

- flexibilitatea și adecvarea individuală a modului de evaluare prin posibilitatea de a alterna tipul întrebărilor și gradul lor de dificultate în funcție de calitatea răspunsurilor oferite de către elev;

- posibilitatea de a clarifica și corecta imediat eventualele erori sau neînțelegeri ale elevului în raport de un conținut specific;

- formularea răspunsurilor urmărește logica și dinamica unui discurs oral, ceea ce oferă mai multă libertate de manifestare a originalității elevului, a capacității sale de argumentare etc.;

- nu în ultimul rând, tipul de interacțiune directă creată între evaluator și evaluat (profesor și elev) este de natură să stimuleze modul de structurare a răspunsurilor de către elev, încurajând și manifestări ce permit evaluarea comportamentului afectiv-attitudinal.

Este necesar, însă, să fie avute în vedere și **limitele** acestor probe, dintre care menționăm:

- diversele circumstanțe care pot influența obiectivitatea evaluării (de exemplu, gradul diferit de dificultate al întrebărilor de la un elev la altul, variația comportamentului evaluatorului, etc.), ceea ce generează o puternică varietate interindividuală și intraindividuală între persoanele care evaluează sau la același evaluator în momente diferite;

- nivelul scăzut de validitate și fidelitate;

- consumul mare de timp, având în vedere că elevii sunt evaluați individual.

Decizia profesorului de a utiliza probele orale în anumite situații ale practicii școlare curente trebuie să se întemeieze pe rațiuni care țin de:

- obiectivele evaluării în situația concretă;
- tipul de evaluare promovat;
- numărul elevilor;
- timpul disponibil;
- resursele materiale alocate;

- tipul de informație pe care profesorul dorește să o obțină prin răspunsurile elevilor;
- natura și specificul disciplinei.

Probele scrise sunt practicate, și uneori chiar preferate, datorită unora dintre **avantajele** lor imposibil de ignorat în condițiile în care se dorește eficientizarea procesului de instruire și creșterea gradului de obiectivitate în apreciere. Dintre acestea menționăm:

- economia de timp pe care o realizează în cadrul bugetului alocat relației predare-învățare-evaluare. Probele scrise permit evaluarea unui număr mare de elevi într-un timp relativ scurt.

- acoperirea unitară ca volum și profunzime pe care o asigură la nivelul conținutului evaluat. Probele scrise fac posibilă evaluarea tuturor elevilor asupra aceleiași secvențe curriculare, ceea ce face comparabile rezultatele elevilor, iar evaluarea în sine mai obiectivă.

- posibilitatea profesorului de a emite judecăți de valoare mult mai obiective, întemeiate pe existența unor criterii de evaluare clar specificate și prestabilite;

- posibilitatea elevilor de a-și elabora răspunsul independent, fără nici un fel de intervenție din afară, reflectând cunoștințe și capacități demonstrate într-un ritm propriu;

- diminuarea stărilor tensionale, de stress, care pot avea un impact negativ asupra performanței elevilor timizi sau cu alte probleme emoționale.

Dezavantajul major este presupus de relativa întârziere în timp a momentului în care se realizează corectarea unor greșeli sau completarea unor lacune identificate.

Probele practice sunt utilizate în vederea evaluării capacității elevilor de a aplica anumite cunoștințe teoretice, precum și a gradului de stăpânire a priceperilor și deprinderilor de ordin practic. Cu toate că activitățile practice oferă posibilitatea elevului de a-și dezvolta atât competențele generale (comunicare, analiză, sinteză, evaluare), cât și pe cele specifice, aplicative, (manipularea datelor, instrumentelor de lucru, interpretarea rezultatelor), evaluarea elevilor prin probe practice, atât în situații de examinare curentă, cât și în situații de examen, este foarte puțin pusă în valoare.

Pentru realizarea cu succes a unei activități practice, este normal ca încă de la începutul anului școlar, elevii să fie avizați asupra (I. Neacșu, A. Stoica, 1996, p.76):

- tematicii lucrărilor practice;
- modului în care ele vor fi evaluate (baremele de notare);
- condițiilor care le sunt oferite pentru a realiza aceste activități (aparate, unelte, săli de sport etc.).

Așa cum menționam anterior, metodele tradiționale de evaluare, concepute ca realizând un echilibru între probele orale, scrise și cele practice, constituie la momentul actual elementele principale și dominante în desfășurarea actului evaluativ. Pornind de la această realitate obiectivă, strategiile moderne de evaluare caută să accentueze acea dimensiune a acțiunii evaluative care să ofere elevilor suficiente și variate posibilități de a demonstra ceea ce știu (ca ansamblu de cunoștințe), dar, mai ales, ceea ce pot să facă (priceperi, deprinderi, abilități). Acest lucru se poate realiza prin utilizarea metodelor complementare de evaluare.

Principalele **metode complementare de evaluare**, al căror potențial formativ susține individualizarea actului educațional prin sprijinul acordat elevului sunt:

- observarea sistematică a activității și a comportamentului elevilor;
- investigația;
- proiectul;
- portofoliul;
- autoevaluarea.

Observarea sistematică a activității și a comportamentului elevilor furnizează profesorului informații relevante asupra performanțelor elevilor săi din perspectiva capacității lor de acțiune și relaționare, a competențelor și abilităților de care dispun aceștia. Pentru a atinge acest scop, profesorul trebuie să utilizeze un instrumentar adecvat obiectului observării. În mod practic, profesorul are la dispoziție trei **modalități de înregistrare a acestor informații** (vezi și N. Gronlund, 1981, pg. 434-450):

- **fișa de evaluare**
- **scara de clasificare**

- **lista de control/verificare**

Este important de subliniat în legătură cu aceste modalități de înregistrare a informațiilor faptul că pot fi utilizate atât pentru evaluarea procesului, cât și a produselor realizate de elevi, surprinzând atât obiectivări comportamentale ale domeniului cognitiv, cât și ale domeniului afectiv și psihomotor.

- **Fișa de evaluare** este completată de către profesor, în ea înregistrându-se date factuale despre evenimentele cele mai importante pe care profesorul le identifică în comportamentul sau modul de acțiune al elevilor săi (fapte remarcabile, probleme comportamentale, evidențierea unor aptitudini deosebite într-un domeniu sau altul etc.). La acestea se adaugă interpretările profesorului asupra celor întâmplate, permițându-i acestuia să surprindă modelul comportamental al elevilor săi.

Deci, profesorul, într-o primă instanță, este cel care decide ce comportament va fi observat și înregistrat, configurând aria comportamentală, eventualele limite ale observațiilor înregistrate, gradul de extindere în utilizare al acestor observații.

Exemplu (adaptat după N. Gronlund, 1981, pg. 435):

Clasa.....	Numele elevului.....
Disciplina.....	Data.....
Eveniment	
<p>Pentru ora respectivă elevii au avut de pregătit o compunere în care să descrie cea mai dragă persoană. Florin a fost singurul elev care a declarat că nu și-a făcut tema. La jumătatea orei, colegul lui de bancă mi-a spus că Florin scrisese de fapt tema, dar nu era o compunere, ci o poezie despre mama sa, pe care însă nu vrea să o citească de teamă că ceilalți colegi vor râde de el.</p> <p>La sfârșitul orei, Florin m-a întrebat dacă poate citi poezia scrisă de el. A citit poezia cu o voce joasă, uitându-se tot timpul în hârtie, mișcându-și piciorul drept înainte și înapoi și trăgându-se de gulerul cămășii. Când a terminat, colegul lui din ultima bancă a spus: "N-am auzit nimic. Poți să mai citești poezia încă o dată, mai tare?". Florin a spus: "Nu" și s-a așezat.</p>	
Interpretare:	
Florin dovedește un talent literar real pentru vârsta lui, dar nu are încă	

încredere în forțele sale. Nu îi place să citească în fața clasei și îi este teamă de reacția celorlalți. Refuzul de a citi încă o dată poezia se datorează probabil timidității sale și faptului că nimeni nu l-a încurajat până acum să facă acest lucru. Talentul său trebuie stimulat, ca și încredere de sine.

Un **avantaj** important al acestor fișe de evaluare este acela că nu depinde de capacitatea de comunicare a elevului cu profesorul, profesorul fiind cel care înregistrează și interpretează comportamentul tipic sau alte produse și performanțe ale elevului.

Un **dezavantaj** de care trebuie ținut seamă este acela al marelui *consum de timp* pe care îl implică (timpul necesar profesorului, spre exemplu, pentru a nota descrierile verbale ale comportamentului elevilor săi), la care se adaugă faptul că *aceste notări nu au o cotă ridicată de obiectivitate*, ceea ce are repercursiuni asupra fidelității acestor înregistrări.

● **Scara de clasificare** însumează un set de caracteristici (comportamente) ce trebuie supuse evaluării, însoțit de un anumit tip de scară, de obicei *scara Likert*. Potrivit acestui tip de scară, elevului îi sunt prezentate un număr de enunțuri în raport de care acesta trebuie să-și manifeste acordul sau dezacordul, discriminând între cinci trepte: **puternic acord; acord; indecis (neutru); dezacord; puternic dezacord**.

Exemplu:

1. Particip cu plăcere la activitățile de lucru în echipă.

puternic dezacord dezacord neutru acord puternic acord

2. Îmi asum imediat responsabilitățile care îmi sunt stabilite în cadrul echipei.

puternic dezacord dezacord neutru acord puternic acord

Un element esențial în construirea unei scări de clasificare îl constituie **redactarea unui bun enunț** la care elevul să poată răspunde. Prin urmare:

a) Fiecare enunț trebuie să cuprindă cuvinte familiare subiectului, utilizând limbajul acestuia și nu unul puternic specializat sau tehnic. *Deci, enunțuri cu o structură simplă.*

b) Fiecare enunț să fie exprimat *clar pozitiv* sau *clar negativ* (să reprezinte poziții clar pozitive sau negative). Este bine ca enunțurile să fie experimentate înainte de introducerea lor în instrument.

c) Lista finală de enunțuri trebuie să conțină *un număr aproximativ egal de enunțuri pozitive și negative*.

d) *Fiecare enunț trebuie să producă informația necesară*. Nu se introduce un enunț doar pentru că "este interesant de văzut ce răspund subiecții la el".

Enunțul trebuie să facă referire clară la atitudinea sau opinia despre care dorim să aflăm informații.

● **Lista de control/verificare**, deși pare asemănătoare cu scara de clasificare ca manieră de structurare (un set de enunțuri, caracteristici, comportamente etc.), se deosebește de aceasta prin faptul că prin intermediul ei doar se constată *prezența sau absența* unei caracteristici, comportament etc., fără a emite o judecată de valoare oricât de simplă.

Exemplu: (desfășurarea unei activități experimentale în laborator)

Elevul:

- a urmat instrucțiunile specifice activității.	☐ Da	☐ Nu
- a cerut ajutor atunci când a avut nevoie.	☐ Da	☐ Nu
- a cooperat cu ceilalți colegi pentru a realiza produsul final.	☐ Da	☐ Nu
- a finalizat sarcina de lucru.	☐ Da	☐ Nu
- a făcut curat la masa de lucru.	☐ Da	☐ Nu

Un **avantaj** al listei de control este acela că se *elaborează relativ ușor*, fiind *obiectivă în evaluarea abilităților* care pot fi în mod clar divizate în pași specifici.

Un tip special de observație este **observația participativă** cu implicații semnificative asupra relației profesor-elev din clasă. Acest tip de observație practică de către profesor este, în esență, subiectivă, dar poate să-și sporească procentul de obiectivitate dacă atenția va fi concentrată asupra construcției și utilizării instrumentelor.

În ceea ce privește costurile implicate de această metodă, ea este ieftină, dar mare consumatoare de timp.

Investigația, ca metodă complementară de evaluare, oferă posibilitatea elevului de a aplica în mod creativ cunoștințele însușite, în situații noi și variate, pe parcursul unei ore sau unei succesiuni de ore de curs.

În cadrul unei investigații, obiectivele evaluate (de exemplu: definirea și înțelegerea problemei; identificarea procedeeleor de obținere a informațiilor; colectarea și organizarea datelor; formularea și testarea ipotezelor; descrierea metodelor de investigație a problemei; elaborarea unui scurt raport despre rezultatele investigației) capătă semnificații diferite, corelate cu gradul de complexitate al sarcinii de lucru și cu natura disciplinei la care se aplică. Un element important în desfășurarea unei investigații, după proiectarea ei, îl

constituie preexperimentarea, ceea ce asigură un plus de validitate instrumentului de evaluare pe care profesorul intenționează să-l propună elevilor săi.

Activitatea didactică desfășurată prin intermediul acestei practici evaluative, poate să fie organizată individual sau pe grupuri de lucru, iar aprecierea modului de realizare a investigației este, de obicei, de tip holistic.

Aportul acestui tip de activitate asupra dezvoltării capacităților de ordin aplicativ ale elevilor este considerabil (mai ales în cazul rezolvării problemelor, dezvoltării capacități de argumentare, gândirii logice etc.).

Proiectul reprezintă o activitate de evaluare mai amplă decât investigația. Proiectul începe în clasă, prin definirea și înțelegerea sarcinii de lucru - eventual și prin începerea rezolvării acesteia - se continuă acasă pe parcursul a câtorva zile sau săptămâni, timp în care elevul are permanente consultări cu profesorul și se încheie tot în clasă, prin prezentarea în fața colegilor a unui raport asupra rezultatelor obținute și, dacă este cazul, a produsului realizat. Ca și investigația, proiectul are mai multe etape și poate fi realizat individual sau în grup.

Etapile proiectului presupun direcționarea eforturilor elevilor în două direcții la fel de importante din punct de vedere metodologic și practic: colectarea datelor și realizarea produsului. Fiecare direcție conține elemente care conferă specificitate proiectului în funcție de disciplina pe care o vizează.

Printre capacitățile elevilor posibil de evaluat prin intermediul acestei metode se pot enumera (A. Stoica, S. Musteață, 1997, p.115):

- adecvarea metodelor de lucru și a instrumentarului ales la obiectivele propuse prin proiect;
- folosirea corespunzătoare a materialelor și echipamentelor din dotare;
- oferirea unei soluții corecte (rezolvarea de probleme);
- realizarea cu acuratețe a produsului, din punct de vedere tehnic;
- posibilitatea generalizării problemei/soluției;
- prezentarea proiectului.

Strategia de evaluare a proiectului, care este una de tip holistic, trebuie, la rândul ei, să fie clar definită prin criterii negociate sau nu cu elevii, astfel încât să evidențieze efortul exclusiv al elevului în realizarea proiectului.

Utilizarea **portofoliului** ca metodă complementară de evaluare în practica școlară curentă se impune din ce în ce mai mult atenției și interesului profesorilor.

Portofoliul include rezultatele relevante obținute prin celelalte metode și tehnici de evaluare (probe orale, scrise, practice, observarea sistematică a comportamentului elevului, proiectul, autoevaluarea), precum și sarcini specifice fiecărei discipline.

Portofoliu reprezintă "cartea de vizită" a elevului, urmărindu-i progresul de la un semestru la altul, de la un an școlar la altul și chiar de la un ciclu de învățământ la altul.

Important rămâne scopul pentru care este proiectat portofoliul, ceea ce va determina și structura sa. Alături de scop, în definirea unui portofoliu, sunt la fel de relevante contextul și modul de proiectare a portofoliului.

O funcție importantă pe care o preia portofoliul este aceea de investigare a majorității "produselor" elevilor, care, de obicei, rămân neinvestigate în actul evaluativ, reprezentând în același timp un stimulent pentru desfășurarea întregii game de activități didactice (nu doar pregătirea stereotipă pentru teste de cunoștințe). În același timp, sarcina evaluării continue este preluată cu succes și fără tensiunea pe care ar putea-o genera metodele tradiționale de evaluare aplicate frecvent.

Prin complexitatea și bogăția informației pe care o furnizează, sintetizând activitatea elevului de-a lungul timpului (un semestru, an școlar sau ciclu de învățământ), portofoliul poate constitui parte integrantă a unei evaluări sumative sau a unei examinări.

Autoevaluarea, prin informațiile pe care le furnizează are un rol esențial în întregirea imaginii elevului din perspectiva judecății de valoare pe care o emite profesorul.

Pentru ca evaluarea să fie resimțită de către elev ca având efect formativ, raportându-se la diferite capacități ale sale în funcție de progresul realizat și de dificultățile pe care le are de depășit, este foarte utilă formarea și exersarea la elevi a capacității de autoevaluare. Elevii au nevoie să se autocunoască. Acest fapt are multiple implicații în plan motivațional și atitudinal.

Ca și profesorul care conduce activitatea, elevul aflat în situația de învățare are nevoie de anumite puncte de referință care să-i definească rolul, sarcina, natura și direcțiile activității sale, ajutându-l să conștientizeze progresele și achizițiile făcute, să-și elaboreze stilul propriu de lucru, să se poată situa personal în raport cu exigențele de învățare.

Un loc aparte în această sferă îl ocupă autoevaluarea comportamentelor din domeniul afectiv al dezvoltării personale. Acest lucru se realizează prin intermediul chestionarelor, scărilor de clasificare etc.

Toate aceste metode complementare de evaluare asigură o alternativă la formulele tradiționale, a căror prezență este preponderentă, oferind alte opțiuni metodologice și instrumentale care îmbogățesc practica evaluativă. Valențele lor formative le recomandă susținut în acest sens. Este cazul, în special, al investigației, proiectului și portofoliului, care în afara faptului că reprezintă importante instrumente de evaluare, constituie în primul rând sarcini de lucru a căror rezolvare stimulează învățarea de tip euristic.

Dintre **valențele formative** ale metodelor complementare de evaluare pot fi menționate:

- oportunitatea creată profesorului de a obține noi și importante informații asupra nivelului de pregătire al elevilor săi. Pe baza acestor informații profesorul își fundamentează judecata de valoare, pe care o exprimă într-o apreciere cât mai obiectivă a performanțelor elevilor și a progreselor înregistrate de către aceștia.
- posibilitatea elevului de a arăta ceea ce știe și, mai ales, ceea ce știe să facă, într-o varietate de contexte și situații;
- oferirea unei imagini permanent actualizate asupra performanțelor elevilor, în raport cu abilitățile și capacitățile pe care aceștia le dețin, precum și a unei imagini cât mai complete asupra profilului general al nivelului de achiziții al elevului, ambele în sprijinul profesorului;
- asigurarea unui demers interactiv al actului de predare-învățare, adaptat nevoilor de individualizare a sarcinilor de lucru pentru fiecare elev, valorificând și stimulând potențialul creativ și originalitatea acestuia;
- exersarea abilităților practic-aplicative ale elevilor, asigurând o mai bună clarificare conceptuală și integrare în sistemul noțional a cunoștințelor asimilate, care astfel devin operaționale.

În termeni generali, **metoda** este cea care conturează întregul demers de proiectare și realizare a acțiunii evaluative, de la stabilirea obiectivelor de evaluare și până la construirea și aplicarea instrumentului de evaluare prin care intenționăm să obținem informațiile necesare și relevante pentru scopurile propuse. Din această perspectivă, **instrumentul de evaluare** este parte integrantă a metodei, fiind cel care concretizează la nivel de produs opțiunea metodologică a profesorului pentru măsurarea și aprecierea cunoștințelor și competențelor elevului într-o situație educațională bine definită.

1.4. Calitățile instrumentelor de evaluare

Utilizarea testelor ca principal instrument de evaluare în practica școlară curentă sau în situație de examen poate include un potențial risc în momentul în care în proiectarea acestora nu se ține cont de calitățile acestuia, calități indispensabile în condițiile în care se dorește realizarea unei consistențe a măsurării în evaluare. Tocmai de aceea, este relativ dificil ca testele elaborate de profesori să satisfacă toate aceste calități tehnice în condiții optime, dezavantaj care este, însă, înlăturat în momentul în care testele sunt produse de o instituție specializată în acest sens. Indiferent de metoda prin care se evaluează, utilizarea unui instrument de evaluare insuficient de bine calibrat din punct de vedere al respectării calităților sale tehnice aduce importante prejudicii demersului inițiat, relativizând considerabil rezultatele și efectele evaluării.

Descrierea succintă a acestor calități este prezentată în continuare (vezi și I. Neacșu, A.Stoica, (coord.), 1996, pg. 36-38).

Principalele calități ale unui instrument de evaluare, pe care îl vom numi în continuare test sunt: **validitatea, fidelitatea, obiectivitatea și aplicabilitatea.**

Validitatea unui test este exprimată de *acuratețea cu care testul respectiv măsoară ceea ce intenționează să măsoare*. În consecință, a aprecia dacă un test măsoară ceea ce și-a propus să măsoare, nu se poate face decât în relație cu scopul testului respectiv. Prima întrebare la care trebuie să răspundă autorul unui test este: ce intenționez să măsoar prin intermediul acestui instrument? Prima constatare pe care o poate face este aceea că trebuie să se raporteze la ceea ce este capabil să măsoare în momentul respectiv, motiv pentru care, de regulă, prin proiectarea unui test se cere elevilor să răspundă la anumite cerințe și sarcini de lucru care li se dau acestora spre rezolvare. Consecința directă a acestui fapt este că ceea ce măsurăm sunt doar comportamente. Este mult mai greu de realizat măsurarea acelor aspecte care țin de interesele elevilor, de abilitățile acestora sau de latura afectiv-afectivă a personalității elevilor. Aceste aspecte nu pot fi măsurate în mod direct.

În cadrul unui test nu trebuie să existe elemente de interferență. De exemplu, un test care măsoară gradul de exersare al unui algoritm de analiză gramaticală nu trebuie scris într-un limbaj greu accesibil vârstei elevilor sau să ridice probleme de vocabular sau stil, pentru că în acest fel vor fi măsurate abilități de stăpânire a elementelor de limbă și abia în plan secundar cele presupuse de analiza gramaticală.

Pentru ca un test să fie considerat valid, trebuie să acopere întregul conținut al programei de examen într-un mod adecvat, ținând cont de lungimea, ponderea sau importanța diferitelor aspecte ale conținutului la care face referire.

În continuare vom face referire la câteva **tipuri de validitate**:

- **validitatea de conținut**
- **validitatea de construct**
- **validitatea concurentă**
- **validitatea predictivă**
- **validitatea de fațadă**

1. *Validitatea de conținut* relevă măsura în care testul acoperă în mod uniform elementele de conținut majore pe care acesta le testează. Aprecierea validității de conținut se face prin estimarea concordanței dintre itemii testului și obiectivele operaționale definite pe baza conținuturilor esențiale ale programului de instruire.
2. *Validitatea de construct* exprimă acuratețea cu care testul măsoară un anumit construct specificat (de exemplu: inteligența, creativitatea, succesul școlar etc.). De asemenea, acest tip de validitate vizează concordanța dintre natura itemilor și obiectivele corespunzătoare conținuturilor supuse evaluării, deci raportul item-nivelul învățării.
3. *Validitatea concurentă* face referire la concordanța dintre rezultatele obținute de un elev la un test și unele criterii de comportament similare. În consecință, validitatea concurentă reflectă măsura în care scorurile înregistrate la un test relaționează cu alte măsurări realizate asupra aceluiași abilități.
4. *Validitatea predictivă* vizează măsura în care testul poate face prognoza performanțelor viitoare ale elevului. Rezultatele prezente ale testului sunt utilizate pentru a atinge acest scop. Acest tip de validitate vizează estimarea/determinarea corelației dintre performanța înregistrată la un test care a fost administrat și performanța la teste care urmează a fi susținute la aceeași disciplină de studiu sau asupra aceleiași extensii curriculare.
5. *Validitatea de fațadă* (Face Validity) exprimă măsura în care testul este relevant și important pentru cei care sunt testați. De exemplu, un test care evaluează conținuturi de dimensiuni diferite sau considerate

a fi de importanță diferită, trebuie să exprime acest fapt printr-o pondere diferită a itemilor pe unități de conținut specifice.

Printre *factorii* care influențează validitatea unui test se includ:

- indicații neclare;
- nivelul de dificultate inadecvat al itemilor de test;
- itemi incorecți din punct de vedere tehnic;
- test prea scurt;
- administrarea și/sau corectarea necorespunzătoare a testului;
- ignorarea variabilei desemnate prin caracteristicile grupului căruia i se administrează testul.

Fidelitatea reprezintă *calitatea unui test de a produce rezultate constante în urma aplicării sale repetate*. Un test caracterizat printr-un grad ridicat de fidelitate, aplicat în condiții identice, aceluiași grup de elevi, dar în diferite ocazii, trebuie să conducă la obținerea acelorași rezultate (sau cu diferențe minime).

Fidelitatea unui test are legătură directă cu modul în care se asigură consistența măsurării, din perspectiva unei consistențe peste timp, de la persoană la o altă persoană, dintr-un loc în altul.

Pentru estimarea fidelității unui test se folosesc următoarele **metode**:

- a) metoda test-retest**, care vizează stabilitatea testului respectiv, acesta fiind aplicat de două ori aceluiași grup sau la două grupuri diferite de elevi, dar cu aceleași abilități, la un interval de timp variind între câteva minute și câțiva ani.
- b) metoda formelor echivalente**, ce evidențiază echivalența testului respectiv, prin administrarea, la un interval de timp scurt, a două forme de test echivalente, aceluiași grup de elevi. Cele două forme de test trebuie să fie paralele, adică să conțină același număr de itemi aranjați în același format de test, să acopere același conținut, să aibă un nivel de dificultate similar și instrucțiuni de administrare similare.
- c) metoda test-retest cu forme echivalente** reflectă atât stabilitatea, cât și echivalența testului în cauză. Se administrează aceluiași grup de elevi două forme ale aceluiași test, la un interval de timp scurt.
- d) metoda înjumătățirii** este cea care pune în valoare consistența internă a testului. Acesta se aplică o singură dată, după ce în prealabil a fost împărțit în două jumătăți echivalente (de exemplu: itemi pari și itemi impari).

Printre *factorii* care influențează fidelitatea menționăm:

- *lungimea testului*. Cu cât testul este mai lung, cu atât crește fidelitatea sa.

- *dispersia scorurilor*. Cu cât împrăștierea scorurilor este mai mare, cu atât testul este mai fidel.
- *opțiunea asupra tipului de item și corectitudinea tehnică cu care itemii respectivi sunt construiți*. Testul format majoritar din itemi obiectivi are o fidelitate crescută.
- *modul în care testul a fost administrat* (timpul suficient alocat, instrucțiunile de test furnizate, condițiile asigurate: spațiu, temperatura, lumina, zgomotul etc.).
- *schema de notare*. O schemă de notare clară și bine structurată crește fidelitatea testului.

Relația dintre validitate și fidelitate

- ◆ Fidelitatea este o condiție necesară, dar nu și suficientă pentru validitate.
- ◆ Un test poate fi fidel fără a fi valid, deoarece testul poate măsura altceva decât și-a propus să măsoare.
- ◆ Dacă un test nu este fidel, el nu este nici valid.
- ◆ În încercarea de a îmbunătăți fidelitatea este important să ne asigurăm că acest demers nu afectează validitatea testului respectiv.
- ◆ În situația în care există un conflict între validitate și fidelitate, asigurarea validității este cea care trebuie să aibă prioritate.

Obiectivitatea reprezintă *gradul de concordanță între aprecierile făcute de evaluatori independenți în ceea ce privește un răspuns bun pentru fiecare dintre itemii unui test*. Testele standardizate au o foarte bună obiectivitate.

Aplicabilitatea (sau validitatea de aplicare) desemnează *calitatea unui test de a fi administrat și interpretat cu ușurință*. Printre *criteriile* în funcție de care se apreciază buna aplicabilitate a unui test se înscriu (Ausubel și Robinson, 1981, p. 687):

- importanța conținutului pe care testul îl măsoară;
- concordanța dintre forma și conținutul testului și nivelul de vârstă al elevului testat;
- costul și timpul necesare pentru administrarea testului;
- obiectivitatea în notare și interpretarea rezultatelor.

1.5. Tipuri de itemi

Pentru o înțelegere mai bună a acestei problematice vom opera cu următoarea definiție de lucru a **itemului**:

Item = <întrebare> + <formatul acesteia> + <răspunsul așteptat>

Teoria și practica evaluării evidențiază mai multe criterii pe baza cărora pot fi clasificați itemii. Unul dintre criteriile cel mai des utilizate este acela al **gradului de obiectivitate oferit în corectare**. În funcție de acest criteriu, itemii pot fi clasificați în trei mari categorii:

- a) itemi obiectivi
- b) itemi semiobiectivi
- c) itemi subiectivi (cu răspuns deschis)

Itemii obiectivi testează un număr mare de elemente de conținut într-un interval de timp relativ scurt, asigurând un grad de obiectivitate ridicat în măsurarea rezultatelor școlare.

Itemii semiobiectivi pot acoperi o gamă variată de capacități intelectuale care se doresc a fi testate, oferind în același timp posibilitatea de a utiliza și materiale auxiliare utile elevilor în rezolvarea sarcinilor de lucru propuse.

Itemii subiectivi (cu răspuns deschis) sunt relativ ușor de construit, principala problemă constituind-o modul de elaborare a schemei de notare a acestora, cu atât mai mult cu cât această categorie de itemi vizează demonstrarea de către elevi în răspuns a originalității și creativității lor.

Tipurile de itemi care se includ în fiecare dintre categoriile menționate anterior vor fi descrise detaliat în capitolele următoare ale ghidului.

Capitolul 2 – Itemi obiectivi

2.1 Itemi cu alegere duală

2.2 Itemi de tip pereche

2.3 Itemi cu alegere multiplă

Testele, în special cele standardizate, conțin de multe ori itemi obiectivi, pentru că solicită elevului selectarea răspunsului corect sau a celui mai bun răspuns din variantele oferite.

Itemii obiectivi prezintă anumite proprietăți caracteristice:

- acoperă o gamă largă de obiective de evaluat și de elemente de conținut într-un interval de timp relativ scurt;
- sarcinile propuse sunt explicite și corelate cu obiectivele de evaluare;
- sunt ușor de construit, corectat și notat;
- garantează obiectivitatea corectării și notării, indiferent de câte persoane corectează;
- permit un feed-back și diagnoza rapidă.

Obiectivitatea acestor itemi are trei direcții de manifestare:

- obiectivitatea construcției itemului, cerința este structurată și corelată cu un obiectiv de evaluare;
- obiectivitatea percepției sarcinii de către elevul examinat; elevi diferiți soluționând în același mod același item;
- obiectivitatea notării / evaluării, evaluatori diferiți acordă același punctaj pentru aceeași soluție a unui item.

Itemii obiectivi pot fi utilizați la orice disciplină teologică deoarece formatul lor are o mare flexibilitate:

- adecvați evaluării unei plaje largi de obiective de evaluare.

În categoria itemilor obiectivi sunt incluși:

- itemi cu alegere duală (adevărat-fals; da-nu; corect-incorect);
- itemi de tip "pereche" (de asociere);
- itemi cu alegere multiplă.

2.1 Itemi cu alegere duală (adevărat-fals sau răspuns alternativ)

Definiție: Itemul cu alegere duală este itemul pentru care elevul evaluat este solicitat să selecteze un răspuns corect din două răspunsuri posibile la o întrebare sau problemă.

Itemul solicită celui evaluat să asocieze unui enunț dat, una din componentele următoarelor grupuri de alternative: **adevărat-fals; corect-greșit; da-nu; acord-dezacord; corect-incorect; enunț factual - enunț de opinie etc.**

Cel mai frecvent folosiți sunt itemii de tip adevărat-fals.

Domenii de utilizare:

- cunoașterea terminologiei, a unor date factuale, a unor principii;
- comparații între concepte;
- relații între două evenimente, principii, concepte;
- explicații ale unor concepte;
- evaluarea unor afirmații referitoare la evenimente;
- comparații între concepte.

Reguli pentru proiectarea acestui tip de itemi:(N.Gronlund,p.167)

- formularea clară, precisă fără ambiguități sau aspecte irelevante;
- evitarea enunțurilor generale mai ales când e solicitată aprecierea lor ca adevărată sau falsă;
- evitarea enunțurilor negative și, în special, a dublei negații, care induce un înalt grad de ambiguitate;
- evitarea enunțurilor prea lungi și complexe, a limbajului academic, a construcțiilor lingvistice greoaie;
- evitarea introducerii a două idei distincte într-un enunț;
- enunțurile adevărate și cele false să fie aproximativ egale ca lungime;
- numărul enunțurilor adevărate și cel al enunțurilor false să fie aproximativ egal, nu exact egal, deoarece poate constitui un indiciu după care elevul încearcă să ghicească răspunsul corect.

Exemplul 1

Clasa: a II-a

Capitolul: Catehism

Obiectiv: Elevii trebuie să identifice definiția Sfinții Împărtășanii.

Enunț: Citește cu atenție afirmația următoare. În cazul în care apreciezi că afirmația este adevărată, încercuiește litera **A**, dacă apreciezi că afirmația este falsă, încercuiește litera **F**.

A / F Sfânta Împărtășanie este Taina împărtășirii cu Trupul și Sângele Domnului, sub chipul pâinii și al vinului, pentru iertarea păcatelor și pentru moștenirea vieții de veci.

Răspuns corect: A

Exemplul 2

Clasa: a IV-a

Capitolul: Vechiul Testament

Obiectiv: Elevii trebuie să realizeze o corelație între profețiile Vechiului Testament cu împlinirile din Noul Testament.

Enunț: Citește cu atenție afirmația următoare. În cazul în care apreciezi că afirmația este adevărată, încercuiește cuvântul **DA**, dacă apreciezi că afirmația este falsă, încercuiește cuvântul **NU**.

DA / NU Profetul Miheea a proorocit nașterea lui Mesia în Betleem.

Răspuns corect: DA

Exemplul 3

Clasa: a II-a

Capitolul: Noul Testament

Obiectiv: Elevii trebuie să fie capabili să cunoască sărbătorile împărătești.

Enunț: Citește cu atenție afirmația următoare. În cazul în care apreciezi că afirmația este adevărată, subliniază cuvântul **CORECT**, dacă apreciezi că afirmația este falsă, subliniază cuvântul **GREȘIT**

CORECT / GREȘIT Botezul Domnului se sărbătorește în fiecare an la 5 ianuarie.

Răspuns corect: GREȘIT

Răspuns : 6 ianuarie

Exemplul 4

Clasa: a VIII-a

Capitolul: Apostolat și spiritualitate

Obiectiv: Elevii trebuie să fie capabili să definească "sinergia".

Enunț: Citește cu atenție afirmația următoare. În cazul în care apreciezi că afirmația este adevărată, încercuiește litera **A**, dacă apreciezi că afirmația este falsă, încercuiește litera **F**.

A / F Sinergia reprezintă conlucrarea între harul divin și faptele omului.

Răspuns corect: A

Exemplul 5

Clasa: a V-a

Capitolul: Noțiuni de liturgică

Obiectiv: Elevii trebuie să fie capabili să recunoască principalele părți componente ale Bisericii.

Enunț: Citește cu atenție afirmația următoare. În cazul în care apreciezi că afirmația este adevărată, încercuiește litera **A**, dacă apreciezi că afirmația este falsă, încercuiește litera **F**.

A / F Părțile componente ale Bisericii sunt: altar, naos, pronaos.

Răspuns corect: A

Exemplul 6

Clasa: I

Capitolul: Catehism

Obiectiv: Elevii trebuie să fie capabili să recunoască numele primilor oameni creați de Dumnezeu.

Enunț: Citește cu atenție afirmația următoare. În cazul în care apreciezi că afirmația este adevărată, încercuiește cuvântul **DA**, dacă apreciezi că afirmația este falsă, încercuiește cuvântul **NU**.

DA / NU Primii oameni creați de Dumnezeu au fost Adam și Eva.

Răspuns corect: DA

Exemplul 7

Clasa: a VI-a

Capitolul: Noțiuni de morală creștină

Obiectiv: Elevii trebuie să fie capabili să explice simbolurile dintr-o pildă.

Enunț: Citește cu atenție afirmația următoare. În cazul în care apreciezi că afirmația este adevărată, încercuiește cuvântul **CORECT**, dacă apreciezi că afirmația este falsă, încercuiește cuvântul **GREȘIT**.

CORECT / GREȘIT Mirele din "Pilda celor zece fecioare" simbolizează pe Mântuitorul Iisus Hristos care vine la Judecata de Apoi.

Răspuns corect: CORECT

Exemplul 8

Clasa: a VII-a

Capitolul: Noțiuni de morală creștină

Obiectiv: Elevii trebuie să fie capabili să identifice semnificația corectă a unor texte (versete) biblice.

Enunț: Citește cu atenție afirmația următoare. În cazul în care apreciezi că afirmația este adevărată, încercuiește cuvântul **CORECT**, dacă apreciezi că afirmația este falsă, încercuiește cuvântul **GREȘIT**.

CORECT / GREȘIT Expresia “cei săraci cu duhul” se referă la cei proști.

Răspuns corect: GREȘIT

Răspuns corect: Expresia “cei săraci cu duhul” se referă la cei smeriți.

Pentru a ridica nivelul de dificultate a itemilor cu alegere duală, cerinței de a identifica enunțurile adevărate, respectiv false, i se pot adăuga două cerințe suplimentare:

- sublinierea cuvântului care determină caracterul eronat al enunțului;
- înlocuirea lui cu un cuvânt care face ca afirmația să devină adevărată.

Exemplul 1

Disciplina: Religie

Clasa: a X-a

Capitol: Dogmatică

Obiectiv: Elevii să fie capabili să recunoască principalele însușiri ale învățăturii creștine.

Enunț: Citește cu atenție fiecare din următoarele afirmații. În cazul în care apreciezi că afirmația este adevărată, încercuiește litera **(A)**, dacă apreciezi că afirmația este falsă, încercuiește litera **(F)**. În cazul afirmațiilor false:

- subliniază cuvântul care face ca afirmația să fie falsă;
- scrie în spațiul marcat cuvântul care face ca afirmația să devină adevărată.

- Revelația dumnezeiască este dezvăluirea învățăturilor pe care a făcut-o Dumnezeu omenirii.

A F

(Răspuns corect A)

- Simbolul credinței este o scurtă povestire a credinței creștine, cuprinsă în Sfânta Tradiție și Sfânta Scriptură.

A F

(Răspuns corect F)

- cuvântul care trebuie subliniat **povestire**
- cuvântul cu care trebuie înlocuit **mărturisire**

- Prin chipul lui Dumnezeu înțelegem sufletul nemuritor, înzestrat cu rațiune, voință și sentiment.

A F

(Răspuns corect A)

- Datorită neascultării o parte din îngeri au căzut.

A F

(Răspuns corect F)

- cuvântul care trebuie subliniat **neascultării**
- cuvântul cu care trebuie înlocuit **mândriei**

2. 2 Itemi de tip “pereche” (de asociere)

Definiție: Itemii de tip pereche sunt formați din două liste și instrucțiuni care precizează modul în care se va realiza asocierea elementelor acestora și modul de înregistrare.

Itemul de tip “pereche” impune ca sarcină stabilirea unor corespondențe corecte între cuvinte, propoziții, fraze, numere, litere, simboluri, distribuite pe două coloane:

- a) prima coloană conține enunțul itemului și sunt denumite **premise**;
- b) a doua coloană conține **răspunsurile**.

Criteriul sau criteriile pe baza cărora se stabilește răspunsul corect, se realizează asocierea între premise și răspunsuri sunt enunțate și explicate în instrucțiunile care preced cele două coloane, de premise și răspunsuri.

Domenii de utilizare:

Utilizarea itemilor de tip pereche se bazează pe abilitatea elevului de a identifica relația între cele două elemente cum ar fi:

- reguli – exemple
- personalități – realizări
- date – evenimente istorice
- principii – exemplificări
- simboluri – concepte
- părți componente – utilizări
- autori – opere
- termeni – definiții

Reguli de proiectare(N.Gronlund,p.173):

- să se utilizeze un material omogen, din același domeniu al obiectivelor ce vor fi corelate în cadrul aceluiași tip de item;
- să se includă un număr inegal de premise (un număr mai mic) și răspunsuri (un număr mai mare) iar elevii să fie instruiți cum pot folosi răspunsul: o dată, de mai multe ori, nici o dată;
- lista răspunsurilor să fie într-o ordine logică pentru evitarea furnizării răspunsului corect;
- plasarea pe aceeași pagină a premiselor și răspunsurilor.

Exemplul 1

Disciplina: Religie

Clasa: a VI-a

Capitol: Noțiuni de liturgică

Obiectiv: Elevii trebuie să recunoască data principalelor sărbători domnești cu date fixă.

Enunț: În coloana din stânga (**A**) sunt enumerate datele unor sărbători împărătești, coloana din dreapta (**B**) conține denumirea sărbătorilor împărătești.

Asociază fiecare sărbătoare din coloana (**B**) cu date corespunzătoare din coloana (**A**), scriind în spațiul din stânga numărului de ordine din prima coloană (**A**) litera potrivită din coloana (**B**).

	A	B
..... 1.	6 august	a.Nașterea Domnului Iisus Hristos
..... 2.	1 ianuarie	b.Înâmpinarea Domnului
..... 3.	2 februarie	c.Tăierea – împrejur
..... 4.	25 decembrie	d.Intrarea Domnului în Ierusalim
..... 5.	6 ianuarie	e.Schimbarea la Față
		f. Botezul Domnului
		g. Învierea Domnului

Răspuns corect: 1e, 2c, 3b, 4a, 5f

(d și g sunt variante eronate și nu trebuie asociate nici unei date)

Exemplul 2

Disciplina: Religie

Clasa: a V-a

Capitol: Noțiuni de liturgică

Obiectiv: Elevii trebuie să identifice simbolurile principalelor obiecte de cult.

Enunț: În coloana din stânga (**A**) aveți câteva obiecte de cult. Înscrieți în partea din stânga, din fața fiecărui obiect de cult din coloana (**A**) litera din coloana (**B**) care corespunde principalei simbolisticii a acestuia.

	A	B
..... 1.	Sfântul Antimis	a. leslea în care S-a născut Mântuitorul cu trup
..... 2.	Sfântul Chivot	b. Trupul mort al Domnului Iisus Hristos
..... 3.	Sfântul Disc	c. Tronul pe care stă Mântuitorul în slava cerească
..... 4.	Sfântul Potir	d. Giulgiul în care a fost înfășurat trupul Mântuitorului când a fost pus în mormânt
..... 5.	Sfântul Epitaf	e. Paharul de la Cina cea de Taină f. Steaua care a condus Magii la Betleem g. Sulița care a împuns coasta Mântuitorului

Răspuns corect: 1d, 2c, 3a, 4e, 5b

(f și g sunt variante eronate și nu trebuie asociate nici unui obiect de cult prezentat)

Exemplul 3

Clasa: a IV-a

Capitol: Slujire și misiune

Obiectiv: Elevul trebuie să recunoască locul unde se află moaștele unor sfinți la noi în țară.

Enunț: În coloana din stânga (**A**) sunt enumerate locurile unde se află moaștele unor sfinți; coloana din dreapta (**B**) conține numele unor sfinți cu moaște la noi în țară. Asociază fiecare sfânt din coloana (**B**) cu locul corespunzător din coloana (**A**), scriind în spațiul din stânga numărului de ordine din prima coloană (**A**) litera potrivită din coloana (**B**).

	A	B
..... 1.	Iași	a. Sfânta Muceniță Filofteia
..... 2.	Bistrița	b. Sfântul Ioan cel Nou de la Suceava
..... 3.	Curtea de Argeș	c. Sfântul Grigorie Decapolitul
..... 4.	București	d. Sfânta Cuvioasă Paraschiva
..... 5.	Suceava	e. Sfântul Dimitrie cel Nou Basarabov f. Sfântul Ioan Gură de Aur g. Sfântul Mucenic Dimitrie

Răspuns corect: 1d, 2c, 3a, 4e, 5b

(f și g sunt variante eronate, deci nu trebuie asociate nici unui loc)

Exemplul 4

Clasa: a XI-a

Capitol: Ortodoxia și Cultura Națională

Obiectiv: Elevul trebuie să fie capabil să recunoască personalități și creații culturale.

Enunț: Scrieți în spațiul punctat din fața fiecărei opere din coloana (A) litera corespunzătoare numelui autorului său din coloana (B).

	A	B
..... 1.	Varlaam	a.Noul Testament de la Bălgrad
..... 2.	Simion Ștefan	b.Evanghelia cu învățătură
..... 3.	Dosoftei	c.Didahiile
..... 4.	Antim Ivireanul	d.Răspuns la Catehismul calvinesc
		e.Psaltirea în versuri
		f. Mărturisirea Ortodoxă

Răspuns corect: 1d;2a;3e;4c.

(b și f sunt variante eronate, deci nu trebuie asociate nici unei opere)

Exemplul 5

Clasa: a XII-a

Capitol: Spiritualitate și misiune

Obiectiv: Elevul trebuie să fie capabil:

- să recunoască personalitățile politice și faptele creștine

Enunț: Scrieți în spațiul punctat din fața fiecărei personalități politice din coloana (A) litera corespunzătoare mănăstirii construite de ea din coloana (B).

	A	B
..... 1.	Mircea cel Bătrân	a. Cozia
..... 2.	Ștefan cel Mare	b. Hurezi
..... 3.	Constantin Brâncoveanu	c. Putna
		d. Neamț
		e. Snagov
		f. Sf. Mihail din Peri
		g. Voroneț

Răspuns corect: 1 a, e, 2 c, d, g, 3b

(f este variantă eronată, deci nu trebuie asociată nici unui domnitor)

2.3 Itemii cu alegere multiplă

Definiție: Sunt itemii care solicită elevului evaluat alegerea, selectarea răspunsului corect sau a celui mai bun răspuns dintr-un număr de variante construite deja, de aceea se mai numesc "itemi cu răspuns selectat".

Acest tip de item este alcătuit dintr-o **premisă** și o **listă de alternative** (care reprezintă soluțiile posibile cele itemului). Elevul trebuie să aleagă o singură variantă corectă existentă dintr-un număr de alte variante de răspuns, incorecte dar paralele – numite - **distractori**.

Domenii de utilizare:

- pentru măsurarea rezultatelor învățării, a cunoștințelor asimilate:
 - cunoașterea terminologiei;
 - cunoașterea faptelor specifice;
 - cunoașterea principiilor;
 - cunoașterea metodelor și procedeelelor.

- pentru măsurarea înțelegerii și capacității de aplicare
 - capacitatea de a identifica aplicații ale faptelor și principiilor;
 - abilitatea de a interpreta relația cauză – efect;
 - înțelegerea și argumentarea alegerii unor metode și procedee.

Reguli de proiectare (A. Stoica – coord., 2001, p. 102):

- *Premisa*
 - formulată în conformitate cu obiectivul de evaluare;
 - formulată în termeni clari, preciși, adecvați vârstei;
 - trebuie să conțină un verb, care orientează și determină alegerea unui răspuns;
 - formularea întrebării nu trebuie să sugereze răspunsul corect nici să utilizeze negativul;
- *Distractori*
 - trebuie să fie plauzibili și paraleli;
 - trebuie să fie independenți;
 - nu trebuie să conțină indicii pentru alegerea răspunsului cerut;
 - nu pot fi construiți ca sinonime sau antonime ale unuia dintre ei;
 - nu trebuie să existe ambiguități, corectitudinea gramaticală fiind importantă;
 - ordinea plasării răspunsurilor să fie aleatoare;
 - nu se vor utiliza sintagmele “toate cele de mai sus” sau “nici una dintre cele de mai sus” în scrierea variantelor de răspuns.

Exemplul 1

Clasa: a VI-a

Conținut: Istoria Bisericii Ortodoxe Române

Obiectiv: Elevul trebuie să cunoască anul recunoașterii Mitropoliei Ungrovlahiei.

Enunț: Alege răspunsul corect și încercuiește litera corespunzătoare :

Anul recunoașterii Mitropoliei Ungrovlahiei de către Patriarhia Ecumenică a fost:

- 1330
- 1401
- 1389
- 1359

Răspuns corect: d

Exemplul 2

Clasa: a VII-a

Conținut: Apostolat și spiritualitate

Obiectiv: Elevul trebuie să recunoască numele celui care a înființat așezămintele sociale.

Enunț: Alege răspunsul corect și încercuiește litera corespunzătoare:

Primele așezăminte sociale au fost înființate de:

- Sfântul Ioan Gură de Aur
- Sfântul Vasile cel Mare
- Sfântul Grigorie de Nazianz
- Sfântul Ierarh Nicolae*

Răspuns corect: b

Exemplul 3

Clasa: a VIII-a

Conținut: Istoria Bisericii Ortodoxe Române

Obiectiv: Elevul trebuie să cunoască anul ridicării la rang de Patriarhie a Bisericii Ortodoxe Române.

Enunț: Alege răspunsul corect și încercuiește litera corespunzătoare:

Biserica Ortodoxă Română a fost ridicată la rangul de Patriarhie în anul:

- a) 1918
- b) 1925
- c) 1921
- d) 1884

Răspuns corect: b

Exemplul 4

Clasa: a IV-a

Conținut: Noul Testament

Obiectiv: Elevul trebuie să identifice ordinea cronologică într-o succesiune.

Enunț: Alege răspunsul corect și încercuiește litera corespunzătoare:

Ordinea cronologică a următoarelor sărbători este:

- a) Învierea Domnului; Pogorârea Sf. Duh; Înălțarea la cer a Mântuitorului; Intrarea Domnului în Ierusalim;
- b) Pogorârea Sf. Duh; Intrarea Domnului în Ierusalim; Învierea Domnului; Înălțarea la cer a Domnului;
- c) Înălțarea la cer a Domnului; Intrarea Domnului în Ierusalim; Învierea Domnului; Pogorârea Sf. Duh;
- d) Intrarea Domnului în Ierusalim; Învierea Domnului; Înălțarea la cer a Domnului; Pogorârea Sf. Duh;

Răspuns corect: d

Exemplul 5

Clasa: a V-a

Conținut: Istoria Bisericii Universale

Obiectiv: Elevul trebuie să identifice localizarea primei comunități creștine.

Enunț: Alege răspunsul corect și încercuiește litera corespunzătoare:

Prima comunitate creștină a fost înființată în:

- a) Damasc
- b) Ierusalim
- c) Antiohia
- d) Roma

Răspuns corect: b

Exemplul 6

Disciplina: Religie

Clasa: I

Conținut: Noul Testament

Obiectiv: Elevul trebuie să identifice orașul în care s-a născut Mântuitorul Iisus Hristos.

Enunț: Alege răspunsul corect și încercuiește litera corespunzătoare:

Mântuitorul Iisus Hristos s-a născut în orașul:

- a) Ierusalim
- b) Nazaret
- c) Betleem
- d) Capernaum

Răspuns corect: c

Exemplul 7

Clasa: a II-a

Conținut: Vechiul Testament

Obiectiv: Elevul trebuie să identifice persoana pe care Dumnezeu o încredințează ca părinte al poporului ales.

Enunț: Alege răspunsul corect și încercuiește litera corespunzătoare:

Părintele poporului ales se numește:

- a) Moise
- b) Iosif
- c) Avraam
- d) Isaac

Răspuns corect: c

Exemplul 8

Clasa: a III-a

Conținut: Noțiuni de catehism

Obiectiv: Elevul trebuie să identifice tipul Tainei prin care devenim creștini.

Enunț: Alege răspunsul corect și încercuiește litera corespunzătoare:

Taina care reprezintă "poarta de intrare în creștinism" este:

- a) Taina Mirungerii
- b) Taina Botezului
- c) Taina Împărtășaniei
- d) Taina Spovedaniei

Răspuns corect: b

Exemplul 9

Clasa: a IX-a

Conținut: Marile religii ale lumii

Obiectiv: Elevul trebuie să cunoască originea religiei islamice.

Enunț: Alege răspunsul corect și încercuiește litera corespunzătoare:

Religia islamică este o sinteză a următoarelor religii:

- a) hinduism și budism
- b) budism și creștinism
- c) creștinism și hinduism
- d) iudaism și creștinism

Răspuns corect: d

Exemplul 10

Clasa: a X-a

Conținut: Morală

Obiectiv: Elevul va fi capabil să distingă dintre versete diferite textul care se referă la "Legea iubirii".

Enunț: Alege răspunsul corect și încercuiește litera corespunzătoare:

Legea Noului Testament, "Legea iubirii", dată de Mântuitorul Iisus Hristos este:

- a) "Eu sunt Domnul Domnului tău, să nu ai alți dumnezei în afară de Mine" (Porunca I, Decalog)
- b) "Fericiți făcătorii de pace că aceia fiii lui Dumnezeu se vor chema" (Matei, 5,9)
- c) "Să iubești pe Domnul Dumnezeuul tău din toată inima ta și din tot sufletul tău și din toată puterea ta și din tot cugetul tău, iar pe aproapele tău ca pe tine însuși" (Luca, 10, 27)
- d) "Să nu iei numele Domnului Dumnezeuului tău în deșert" (Porunca a III-a, Decalog)

Răspuns corect: c

Capitolul 3 - Itemi semiobiectivi

3.1 Itemi cu răspuns scurt / de completare

3.2 Întrebări structurate

Definiție: Itemii semiobiectivi sunt itemii care pun elevul în situația de a construi parțial sau total răspunsul la sarcina definită în enunțul itemului.

Se caracterizează prin:

- puterea de a testa o plajă largă de capacități intelectuale și rezultate ale învățării;
- plasarea elevului într-o situație cognitivă mai complexă decât itemii obiectivi;
- utilizarea unor materiale auxiliare.

Utilizarea itemilor semiobiectivi:

- încurajează aprofundarea noțiunilor învățate;
- crește viteza de operare cu aceștia și a exprimării.

3.1 Itemi cu răspuns scurt / de completare

Itemii cu răspuns scurt / de completare solicită elevului formularea unui răspuns scurt sau completarea afirmației astfel încât acesta să fie adevărat, să aibă sens.

În cadrul itemilor cu răspuns scurt / de completare:

- sarcina este bine structurată;
- răspunsul este strict limitat, ca spațiu, formă și conținut de structura sarcinii;
- libertatea de a reorganiza informația și de a oferi răspunsul în altă formă este limitată;
- corectitudinea răspunsului demonstrează nu numai cunoașterea, ci și capacitatea elevului de organizare și esențializare a cunoștințelor precum și elaborarea și formularea potrivită.

Itemii cu răspuns scurt pun elevul în situația de a da răspunsul sub forma unei propoziții, fraze, simbol, număr sau a unui cuvânt.

Itemii de completare solicită elevului găsirea cuvântului sau a sintagmei care completează afirmația din enunț conform sensului acestuia. De multe ori, ei au forma unei afirmații incomplete.

Domenii de utilizare (după A. Stoica – coord., 2001):

- interpretarea unor date;
- cunoașterea terminologiei specifice;
- cunoașterea unor metode și proceduri;
- aplicarea directă a unor legi, principii;
- rezolvarea problemelor numerice simple;
- abilitatea de a utiliza simboluri.

Reguli de proiectare a itemilor cu răspuns scurt / de completare:

- enunțul și sarcina trebuie formulate clar astfel încât răspunsul să fie scurt, precis și cel vizat;
- fiecare item trebuie să conțină un singur răspuns corect;
- spațiul pentru redactarea răspunsului să fie suficient de mare și să sugereze dacă răspunsul așteptat conține unul sau mai multe cuvinte;
- precizată explicit exprimarea așteptată (numeric, literal, grafic, simbolic);

- utilizarea testelor din manual ar trebui evitată pentru a nu încuraja memorarea mecanică.

Avantajele itemilor cu răspuns scurt / de completare:

- evaluează capacități de nivel superior celor implicate în simpla recunoaștere și reactualizare;
- solicită coeziune și esențializare în elaborarea răspunsului;
- evaluează un număr de semnificativ de cunoștințe structurate în deprinderi și capacități;
- elaborarea lor este ușoară;
- corectarea și notarea au un grad suficient de obiectivitate.

Dezavantajele itemilor cu răspuns scurt / de completare:

- nu sunt recomandați pentru evaluarea capacităților intelectuale, superioare – rezolvarea de probleme, analiză, sinteza, formularea de argumente, de soluții posibile și exprimarea opțiunii personale, din cauza particularităților lor;
- la disciplinele teologice capacitatea de a formula un răspuns scurt, sintetic, necesar în multe situații, trebuie asociată cu capacitatea de a dezvolta un discurs, o situație de comunicare complexă, liberă, creativă, drept pentru care utilizarea acestui tip de itemi trebuie ponderată.

Exemplul 1

Clasa: I

Conținut: Catehism

Obiectiv: Elevul va fi capabil:

- să cunoască informații de referință.

Enunț: Completează spațiile punctate cu informația corectă:

- a) Cartea în care găsim Cuvântul lui Dumnezeu se numește sau

Răspuns corect: Biblia sau Sfânta Scriptură

- b) Clădirea unde se adună creștinii duminica și de sărbători ca să se roage se numește "Casa lui Dumnezeu" sau.....

Răspuns corect: Biserică

- c) Cele două părți ale Bibliei se numesc și

Răspuns corect: Vechiul Testament și Noul Testament

Exemplul 2

Clasa: a II-a

Conținut: Catehism, Noțiuni de Liturgică

Obiectiv: Elevul va fi capabil:

- să definească noțiuni religioase.

Enunț: Completează spațiile punctate cu informația corectă:

- a) Cea mai importantă slujbă a Bisericii lăsată de Mântuitorul Iisus Hristos la Cina cea de Taină se numește

Răspuns corect: Sfânta Liturghie

b) Convorbirea (comunicarea) omului cu Dumnezeu se numește

Răspuns corect: rugăciune

c) Renunțarea de bună voie la anumite mâncăruri, gânduri și fapte rele, pentru curățirea de păcate, înnoirea vieții și trăirea după voia lui Dumnezeu se numește

Răspuns corect: post

Exemplul 3

Clasa: a III-a

Conținut: Catehism, Morală creștină

Obiectiv: Elevul va fi capabil:

- să cunoască textul biblic.

Enunț: Completează spațiile punctate cu informația corectă:

a) "Mergând, învățați neamurile, în numele Tatălui și al Fiului și al Sfântului Duh". (Matei, 28,19)

Răspuns corect: "botezându-le"

b) "Luați, mâncați, acesta este (...). Beți dintru acesta toți, acesta este al Legii celei Noi, care pentru mulți se varsă spre iertarea păcatelor". (Matei, 26, 26-28)

Răspuns corect : "Trupul Meu"; "Sângele Meu"

c) "Adu-ți aminte de ziua și o cinstește pe ea". (Porunca a IV-a)

Răspuns corect: "Domnului"

Exemplul 4

Clasa: a IV-a

Conținut: Vechiul Testament

Obiectiv: Elevul va fi capabil:

- să recunoască profeții Vechiului Testament.

Enunț: Completează spațiile punctate cu informația corectă:

a) "Evanghelistul Vechiului Testament" este numit profetul.....

Răspuns corect: Isaia

b) Profetul care a proorocit în Babilon a fost

Răspuns corect: Daniel

c) Profetul care a dovedit care este adevăratul Dumnezeu celor ce se închinau lui Baal se numește

Răspuns corect: Ilie

Exemplul 5

Clasa: V - VIII

Conținut: Istoria Bisericii Universale

Obiectiv: Elevul să fie capabil:

- să plaseze în timp și spațiu evenimente religioase.

Enunț: Completează spațiile punctate cu informația corectă:

a) *Clasa a V-a*

Persecuțiile împotriva creștinilor încep sub împăratul Nero în anul

Răspuns corect: 64

b) *Clasa a VI-a*

Edictul de toleranță pentru religia creștină a fost dat de împăratul Constantin cel Mare la în anul

Răspuns corect: Milan; 313

c) *Clasa a VII-a*

Schisma (dezbinarea) dintre Biserica Răsăritului și Biserica Apusului a avut loc în anul

Răspuns corect: 1054

d) *Clasa a VIII-a*

Protestul lui Luther în care condamna indulgențele și critica papalitatea, alcătuind sub forma a 95 de teze a fost în anul

Răspuns corect: 1517

Exemplul 6

Clasa: a X-a

Capitolul: Ortodoxia și cultura națională

Obiectiv: Elevul să fie capabil:

- să indice anul apariției unor tipărituri de referință pentru dezvoltarea limbii române.

Enunț: Completează spațiile punctate cu informația corectă:

“Noul Testament de la Bălgrad” este tipărit în anul iar “Biblia de la București” este tipărită în anul

Răspuns corect: 1648, 1688

Exemplul 7

Clasa: a XII-a

Capitolul: Ortodoxia și cultura națională

Obiectiv: Elevul va fi capabil:

- să recunoască opere de referință a unor scriitori români, promotori ai credinței creștine.

Enunț: Completează spațiile punctate cu informația corectă:

- Opera "Nostalgia paradisului" aparține autorului
- Operele "Jurnalul fericirii" și "Dăruind vei dobândi" aparțin autorului
- Opera "Hoțul de mărgăritare", pusă în scenă ca piesa de teatru aparține autorului

Răspuns corect: a) Nichifor Crainic
b) Nicolai Steinhardt
c) Valeriu Anania

3.2 Întrebări structurate

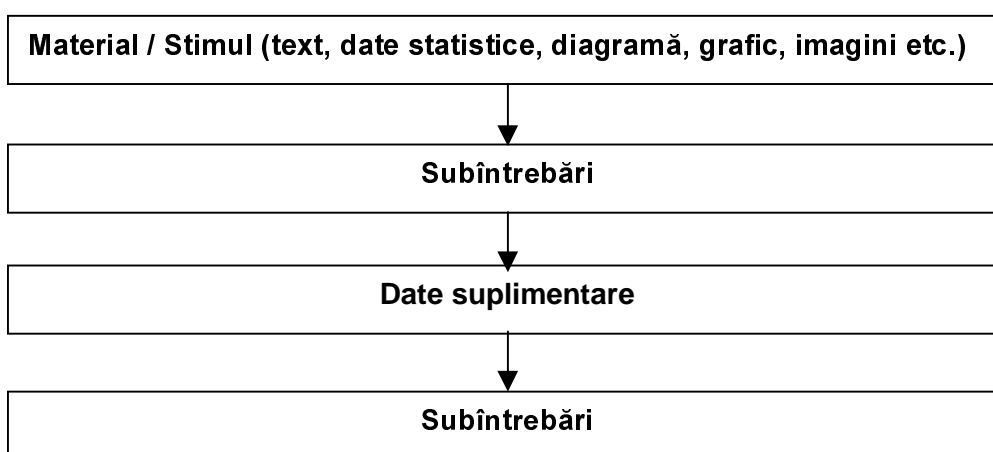
Definiție: Întrebările structurate sunt itemi ce conțin mai multe sarcini de lucru, care pun elevul în situația de a construi răspunsurile și de a alege modalitățile de formulare.

Realizează trecerea de la itemii obiectivi și semiobiectivi la itemii liberi.

O **întrebare structurată** este formată dintr-un număr variabil de secvențe, subîntrebări de forma itemilor obiectivi, semiobiectivi sau eseu scurt, a căror succesiune și coerență derivă dintr-un element comun (idee, fapt, principiu, lege).

Schema unui item de tip întrebare structurată este:

(G. Bethell, 1996; după Ghid de evaluare la disciplinele socio-umane, p. 41)

Caracteristici (A. Stoica – coord.,2001, p. 111-112):

- permit transformarea unui item de tip eseu într-o suită de itemi obiectivi sau semiobiectivi, având ca principal efect creșterea fidelității în marcare;
- structurarea întrebărilor permite evaluarea unei game largi de cunoștințe, capacități și abilități, cu accent crescut pe nivelurile cognitive superioare;

- permit construirea progresivă a unei dificultăți și a complexității dorite;
- permit crearea unui număr de subîntrebări legate printr-o temă comună, ceea ce conduce la o abordare profundă a acelei teme, din perspective diferite;
- utilizează materiale-stimul auxiliare (hărți, grafice, diagrame etc.) ceea ce determină creșterea gradului de atractivitate al acestui tip de itemi, dar și posibilitatea evaluării unor capacități specifice, dificil de evaluat în alt context;
- stimulează atât dezvoltarea capacităților cu un nivel mai ridicat de complexitate, cât și originalitatea și creativitatea celui evaluat;
- materialele auxiliare având calitatea tehnică necesară sunt relativ dificil de proiectat;
- răspunsul la o subîntrebare depinde uneori de cel oferit la subîntrebări precedente, necesitând indicații clare în schema de marcare;
- costurile sunt relativ ridicate și timpul necesar proiectării întrebărilor structurate este mai larg.

Reguli de proiectare (A. Stoica, coord. 1996):

- complexitatea întrebărilor trebuie să fie succesivă (mai simple la început și mai dificile spre final);
- fiecare subîntrebare trebuie să solicite un răspuns propriu, care nu depinde de subîntrebarea precedentă;
- subîntrebările trebuie să existe în concordanță cu materialul sau stimulul utilizat, pentru a fi un suport în rezolvarea sarcinilor;
- fiecare subîntrebare trebuie să testeze unul sau mai multe obiective;
- fiecare subîntrebare trebuie să-i urmeze un spațiu suficient pentru consemnarea răspunsului.

Exemplul 1

Clasa: a V-a

Capitolul: Noțiuni de morală creștină

Unități de conținut: Pilda vameșului și a fariseului: smerenie și mândrie

Obiectiv: Elevul va fi capabil:

- să identifice caracterul moral al vameșului și al fariseului;
- să argumenteze care rugăciune este primită de Dumnezeu.

Enunț: Citiți cu atenție textul de mai jos:

“Doi oameni s-au suit la templu, ca să se roage, unul fariseu și celălalt vameș. Fariseul, stând, așa se ruga în sine: Dumnezeule, Îți mulțumesc că nu sunt ca ceilalți oameni, răpitori, nedrepti, adulteri, sau ca și acest vameș. Postesc de două ori pe săptămână dau zeciuială din toate câte câștig. Iar vameșul, departe stând, nu voia nici ochii să-și ridice către cer, ci-și bătea pieptul, zicând: Dumnezeule, fii milostiv mie, păcătosului. Zic vouă că acesta s-a coborât mai îndreptat la casa sa, decât acela. Fiindcă oricine se înalță pe sine se va smeri, iar cel ce se smerește pe sine se va înălța.”

(Luca, 18, 10-14)

Pornind de la acest text, răspundeți la următoarele cerințe:

1. Definiți noțiunea de “parabolă” sau “pildă”

.....

2. Explicați termenii “vameș” și “fariseu”

.....

3. Menționați trăsăturile de caracter ale vameșului și ale fariseului din această pildă.

.....
.....

4. Construiți un argument în favoarea afirmației: “Oricine se înalță pe sine se va muri, iar cel ce se smerește pe sine se va înălța”.

.....
.....

Răspuns corect:

1. Pilda este o comparație sau un exemplu din viața cotidiană prin care Mântuitorul Iisus Hristos, în propovăduirea învățăturilor Sale, îi făcea pe oameni să înțeleagă învățătura despre Împărăția lui Dumnezeu.
2. “Vameș” – oameni puși de stăpânirea romană să strângă birurile și impozitele care trebuiau să le plătească evreii; funcția de vameș era îndeplinită de oamenii de jos, păgâni; evreii ce primeau această funcție erau scoși din rândurile credincioșilor; erau desconsiderați și urâți de evrei.
“Fariseu” – semnificația numelui este de: “cei separați”, “cei aleși”, fariseii erau o grupare religioasă a Noului Testament preocupată de a cerceta, învăța și interpreta Legea.
3. Vameșul era smerit și își făcea rugăciunea cu umilință . Fariseul era mândru își făcea rugăciunea cu trufie și critica pe ceilalți oameni, chiar pe vameșul de alături.
4. Înaintea lui Dumnezeu oamenii cei mai smeriți și umili, chiar dacă sunt păcătoși, găsesc mai multă ascultare decât cei ce se pretind dreți și buni, dar care sunt stăpâniți de mândrie și dispreț față de semenii lor.
Cea mai vie pildă de smerenie a fost Mântuitorul Însuși, care a primit să viețuiască printre oameni de tot felul și să fie răstignit pentru iertarea păcatelor lor.

Exemplul 2

Clasa: a VIII-a

Capitolul: Noțiuni de morală creștină

Unități de conținut: Vindecarea slăbănogului din Capernaum - să ne rugăm pentru aproapele nostru

Obiectiv: Elevul va fi capabil:

- să definească o noțiune;
- să explice textul biblic;
- să argumenteze că Domnul Iisus Hristos este Fiul lui Dumnezeu.

Enunț: Citiți cu atenție textul de mai jos:

“Intrând în corabie, Iisus a trecut și a venit în corabia Sa. Și iată, l-au adus un slăbănog zăcând pe pat. Și Iisus, văzând credința lor, a zis slăbănogului: Îndrăznește, fiule! Iertate sunt păcatele tale! Dar unii dintre cărturari ziceau în sine: Aceste hulește. Și Iisus, știind gândurile lor le-a zis: Pentru ce cugetați rele în inimile voastre? Căci ce este mai lesne a zice: Iertate sunt păcatele tale, sau a zice: Scoală-te și umblă? Dar ca să știți că putere are Fiul Omului pe pământ a ierta păcatele, a zis slăbănogului: Scoală-te, ia-ți patul și mergi la casa ta. Și sculându-se s-a dus la casa sa. Iar mulțimile văzând acestea, s-au înspăimântat și au slăvit pe Domnul, cel care dă oamenilor asemenea putere.” (Matei, 9, 1-9)

Pornind de la acest text, răspundeți la următoarele cerințe:

1. Definiți noțiunea de “minune”.

.....
.....

2. Precizați două motive pentru care slăbănogul este vindecat.

3. Explicați de ce înainte de vindecare îi spune: **“Îndrăznește, fiule! Iertate sunt păcatele tale!”**.

4. Motivați pentru ce poruncește mai apoi **“Scoală-te, ia-ți patul și mergi la casa ta”**.

5. Scrieți un argument, ce reiese din minune, în favoarea afirmației **“Domnul Iisus Hristos este Fiul lui Dumnezeu”**.

Răspuns corect:

1. Definiția corectă.
2. Credința prietenilor care l-au adus pe slăbănog în fața lui Iisus Hristos; credința slăbănogului.
3. Îl încurajează ca pe un “fiu”, ca pe unul ce este zidire a lui Dumnezeu sau ca pe unul care a crezut. Deoarece boala este urmarea păcatelor și mai întâi îl dezleagă de acelea.
4. A poruncit să-și ia patul ca să vadă clar minunea poporul care îl socotea pe El simplu om.
5. Domnul Iisus Hristos le știe gândurile rele ale cărturarilor și îl mustră pentru puțin credința lor.

Exemplul 3

Clasa: a X-a

Capitolul: Dogmatică

Unități de conținut: Crearea omului

Obiectiv: Elevul va fi capabil:

- să precizeze corect sensul unor noțiuni;
- să argumenteze deosebirea între “chip “și” asemănare”;
- să argumenteze perfecțiunea “chipului” în starea primordială;
- să menționeze texte ale unor Sf. Părinți care au explicat aceste noțiuni.

Enunț: Citiți cu atenție textul de mai jos:

“Și a zis Dumnezeu: “Să facem om după chipul și după asemănarea Noastră, ca să stăpânească peștii mării, păsările cerului, animalele domestice, toate vietățile ce se târăsc pe pământ și pe tot pământul”. (Facere, 1, 26)

Pornind de la acest text, răspundeți la următoarele cerințe:

1. Explicați folosirea la plural a pronumelui posesiv “Noastră”.

2. Precizați care este semnificația noțiunii “chipul”.

3. Precizați care este semnificația noțiunii “asemănare”.

4. Argumentați deosebirea dintre “chipul și asemănarea lui Dumnezeu în om”.

5. Argumentați perfecțiunea chipului lui Dumnezeu în om din starea primordială sau paradisiacă.

6. Menționați unul sau două texte din Sfinții Părinți care explică acest verset.

Răspuns corect:

1. Plurarul pronumelui posesiv “Noastră” arată participarea Sfinții Treimi la crearea omului.
2. “Chipul” se referă la natura spirituală, intelectuală și morală a omului, rațiune, voință, sentiment, libertate și înclinația spre Dumnezeu.
3. “Asemănarea” se referă la scopul către care tinde omul în dezvoltarea și perfecțiunea lui morală; este starea de sfințenie și dreptate, câștigată prin practica virtuții și cu ajutorul haric.
4. Deosebirea dintre “chip” și “asemănare” se bazează pe Sfânta Scriptură: după creație textul spune: “Și a făcut Dumnezeu pe om după chipul Său; după chipul lui Dumnezeu l-a făcut ...” (Facere, 1,27) fără să adauge și după “asemănarea”.
5. Rațiunea omului era luminată, sănătoasă, fără rătăcire în starea primordială fapt rezultat din încredințarea în stăpânirea lui a întregii naturi (Facere, 1, 28; 2, 19-20).
6. a) “Cuvintele după chip indică rațiunea și libertatea, iar cuvintele după asemănare arată asemănarea cu Dumnezeu în virtute, atât cât este posibil” Sf. Ioan Damaschin.
 b) “Suntem după chip prin creație, iar după asemănare ajungem prin noi înșine, prin voința noastră liberă În creație am primit posibilitatea de a deveni asemenea lui Dumnezeu și dându-ne această posibilitate, Dumnezeu ne-a făcut pe noi înșine lucrătorii asemănării noastre cu El, spre a ne dăruia răsplată pentru activitatea noastră” (Sf. Grigoarie de Nyssa)

Capitolul 4 - Itemi subiectivi (cu răspuns deschis)

4.1 Rezolvarea de probleme

4.2 Itemii de tip eseu

Definiție: Itemii subiectivi (cu răspuns deschis) solicită elevului creativitate, originalitate și capacitatea de a da o notă personală răspunsului. Structura sarcinii orientează puțin în elaborarea răspunsului solicitat elevului. Deci, elevul decide singur care sunt elementele pe care le va include în răspunsul său și care nu.

Caracteristici (A. Stoica coord. 2001):

- sunt necesari în evaluarea rezultatelor complexe ale învățării, abilități de tip analiză, argumentare, sinteză, organizare a demersului sau a discursului;
- este posibil a fi indus într-un test un număr relativ mic de itemi subiectivi, datorită timpului lung pentru elaborarea răspunsurilor;
- corectarea și notarea nu prezintă un grad mare de obiectivitate pentru că există variații între punctajele acordate de diferiți corectori;
- un singur eseu nu este suficient pentru susținerea unui argument;
- sunt relativ ușor de proiectat, dar mai greu de corectat și notat, deci, informațiile obținute nu pot fi utilizate imediat în procesul educațional.

Domenii de utilizare:

- sunt adecvați pentru evaluarea abilităților de exprimare în care nu există limită de spațiu și răspunsul poate fi formulat în modul ales de elev;
- sunt utilizați când ne interesează demersul subiectului în elaborarea unui răspuns, nu întotdeauna cel corect.

Reguli de proiectare:

- întrebarea formulată trebuie să fie adecvată obiectivului de evaluare vizat și populației căreia se adresează;
- este preferată utilizarea itemilor care oferă o orientare răspunsului, în termeni așteptați.

Modalități de corectare și notare:

Modalitățile de corectare și notare pot îmbrăca două forme pentru îmbunătățirea feedback-ului:

- **analitic:** punctajele acordate pentru diferite elemente discrete ale răspunsului așteptat;
- **holistic:** formularea unei judecăți globale asupra răspunsului acordat, în conformitate cu anumite criterii de evaluare sau prin simpla încadrare într-o anumită categorie prin compararea răspunsurilor între ele.

Din categoria itemilor subiectivi (cu răspuns deschis) fac parte:

- a) Rezolvarea de probleme;
- b) Itemii de tip eseu.

4.1 Rezolvarea de probleme

Definiție: Rezolvarea de probleme sau situații problemă, individuală sau în grup, reprezintă un tip de sarcină în cadrul căreia elevul se confruntă cu o situație nouă, neobișnuită și o modalitate prin care profesorul poate crea situații de învățare ce dezvoltă creativitatea, gândirea, imaginația, capacitatea de transfer, de sinteză și de concretizare a informațiilor.

O adevărată situație problemă nu are soluție imediată, fără a parcurge un număr de etape, dintre care menționăm (A. Stoica, coord., P. 117, 2001):

- identificarea problemei;
- analiza și selectarea datelor relevante;
- formularea unor ipoteze care urmează a fi evaluate și, eventual, validate;
- identificarea metodei / procedurii de rezolvare;
- crearea unor modele;
- propunerea unei soluții;
- evaluarea soluției obținute;
- formularea concluziei implicând și eventuale considerații asupra acurateții soluției obținute sau a posibilelor surse de erori.

Parcurgerea tuturor acestor etape nu este obligatorie pentru toate sarcinile de tip rezolvare de probleme dar reprezintă un potențial ce poate fi utilizat diferit.

Această metodă de evaluare nu se folosește când predăm un adevăr revelat și trebuie să ținem cont de experiența de lucru a elevilor.

Reguli de proiectare (A. Stoica, coord., p. 112, 2001):

- problema sau situația problemă trebuie să fie adecvată vârstei și pregătirii elevilor;
- demersul didactic să coreleze conținutul problemei și modurile de rezolvare cu organizarea activității – în grup sau individuală;
- activitatea să fie în concordanță cu obiectivele și conținuturile învățării;
- activitatea să conțină ca suport resurse materiale, bibliografice care să sprijine soluționarea situației problemă;
- evaluarea activității să fie relevantă pentru elevi și să producă informații utile pentru evaluator;
- utilizarea unor metode alternative de rezolvare;
- prezentarea în final a demersului didactic abordat pentru rezolvarea problemei.

Avantaje:

- dezvoltă creativitatea, gândirea divergentă, imaginația, capacitatea de sinteză;
- dezvoltă abilitățile de comunicare și muncă în echipă;
- creează independența în gândire, spiritul critic, reflexiv;
- dezvoltă capacitatea de autoevaluare;
- ajută elevii să aprecieze metoda cea mai bună de lucru;
- dezvoltă capacitatea de raționare flexibilă și operantă.

Dezavantaje:

- solicită un timp îndelungat de proiectare;
- există o anumită subiectivitate în evaluare;
- necesită un timp îndelungat în administrare și rezolvare;
- nu poate fi utilizată mereu.

Exemplul 1

Clasa: a XII-a

Conținut: Noul Testament

Obiectivul: Elevul va fi capabil:

- să interpreteze date factuale din perspectiva cunoștințelor teoretice dobândite;
- să coreleze cunoștințele însușite anterior în vederea construirii unui răspuns la o situație problemă.

Enunț: În săptămâna Patimilor, după cuvântarea ținută în Templu de Domnul Iisus Hristos fariseii l-au întrebat: "Cu ce putere faci acestea? Și cine ți-a dat puterea aceasta?". Domnul Iisus Hristos le răspunde printr-o întrebare: "Botezul lui Ioan de unde a fost? Din cer sau de la oameni?". (Mt. 21, 25)

Cerințe:

- precizați motivul întrebării fariseilor;
- precizați motivul răspunsului dat de Iisus;
- motivați răspunsul la întrebarea Domnului Iisus Hristos;
- motivați atitudinea Domnului Iisus Hristos față de răspunsul fariseilor.

Schema de evaluare va urmări următoarele răspunsuri:

- cine predica în Templu avea nevoie de aprobarea Sinedriului, iar fariseii voiau să-l prindă pe Iisus împotriva Legii;
- ca Fiul al lui Dumnezeu nu avea nevoie de aprobarea Sinedriului pentru a predica în Templu; voia să-i audă pe farisei mărturisind că este Fiul lui Dumnezeu;
- fariseii răspund "nu știm" pentru că dacă ar fi răspuns "din cer" ei ar fi recunoscut pe Iisus ca fiind Mesia cel mărturisit de Ioan și dacă ar fi spus de la oameni ar fi negat pe Ioan Botezătorul ca proroc, așa cum era considerat de popor;
- Domnul Iisus Hristos nu răspunde considerând că nu trebuie să răspundă celor care întreabă cu viclenie, deși avea răspuns dar a se lăuda pe sine nu este după Hristos.

Exemplul 2

Clasa: a IX-a

Conținut: Noțiuni de liturgică - Sfintele Slujbe ale Bisericii - expresia comuniunii creștine

Obiectivul: Elevul va fi capabil:

- să deosebească motivele pentru care oamenii merg sau nu merg la Biserică;
- să formuleze soluții posibile la problema absenței la Biserică.

Enunț: Activitatea se desfășoară în trei etape:

- în prima etapă elevii răspund individual, în scris, la următoarele două întrebări:
 - "Când merg la Biserică, de ce merg?"
 - "Când nu merg la Biserică, de ce nu merg?"
- în a doua etapă, profesorul formează grupe de câte 5 elevi, fiecare grupă având următoarele sarcini:
 - a) grupați răspunsurile la cele două întrebări conform motivului în care se încadrează fiecare;
 - b) identificați motivul dominant;

- c) formulați două soluții posibile pentru asigurarea suportului motivațional adecvat și creșterea frecvenței la Biserică.
- în a treia etapă, fiecare grupă își va desemna un raportor care va prezenta modul în care s-a realizat activitatea de rezolvare a sarcinii și soluțiile propuse.

Activitatea se va încheia cu o discuție frontală asupra soluțiilor propuse și posibilitățile de aplicare a lor.

Schema de evaluare va ține cont de:

- corectitudinea grupării răspunsurilor conform motivației în care se încadrează fiecare;
- corectitudinea identificării motivului dominant;
- caracterul adecvat al soluțiilor propuse.

Profesorul va aprecia calitatea comunicării și conlucrării în cadrul grupului; capacitatea raportului de a prezenta obiectiv evenimentele petrecute în timpul rezolvării sarcinii în grup.

4.2 Itemii de tip eseu

- A.Eseu cu răspuns restrâns
- B.Eseu cu răspuns structurat
- C.Eseu nestructurat(libertar)

Eseul este un tip de item în care elevul este solicitat să construiască un răspuns liber, conform cerințelor sau criteriilor formulate.

Pentru evaluarea abilităților și competențelor complexe în cazul religiei sau a unor discipline teologice, forma de evaluare indicată este itemul de tip subiectiv-eseu.

Itemul de tip eseu solicită elevului construirea unui răspuns liber în conformitate cu un set de cerințe, fie cu o sursă biblică sau patristică. Fidelitatea punctării creștine cu cât cerințele sunt mai precis formulate și mai direct ilustrate în schema de notare.

Obiective de evaluare:

- abilitatea de a actualiza, organiza și structura ideile;
- abilitatea de a se exprima (limbaj, stil personal) în scris;
- abilitatea de a interpreta informațiile și de a aplica datele.

Tipuri de eseuri:

- a) după dimensiunile răspunsului:
 1. **eseul cu răspuns restrâns** (minieseul) în care se precizează dimensiunea răspunsului așteptat: cuvinte, paragrafe, rânduri.
 2. **eseul cu răspuns extins** în care nu se precizează dimensiunea răspunsului așteptat ci timpul de lucru.
- b) după tipul răspunsului așteptat:
 1. **eseul structurat sau semistrukturat** în care, prin sugestii, indicii formulate, răspunsul elevului este organizat, structurat, orientat;
 2. **eseul liber** în care nu sunt creionate așteptările ci mizate originalitatea, creativitatea, imaginația.

Avantaje (A. Stoica, 1996):

- evaluează originalitatea, creativitatea, gândirea critică, forța argumentării, coerența în gândire;
- profesorul obține o imagine globală asupra capacității elevului;
- dă libertatea de gândire și exprimare;
- este forma cea mai populară "prin tradiție" de evaluare;

- crează imaginea reală a interacțiunii dintre conținuturile învățării și cunoștințele și abilitățile elevului.

Dezavantaje:

- dificultatea construirii unei scheme de notare care să asigure fidelitatea;
- corectarea și notarea cer timp îndelungat și comunicarea notei trebuie însoțită de o fișă de observații ca elevul să-și corecteze eventualele greșeli.

A. Eseu cu răspuns restrâns

Exemplul 1

Clasa: a VII-a

Obiectiv: Elevul va fi capabil:

- să sintetizeze învățături creștine.

Enunț: “Predica de pe Munte” (Mt. cap. 5, 6, 7) a Mântuitorului Iisus Hristos este o sinteză a învățăturii transmise oamenilor.

Argumentați în maximum 20 de rânduri, caracterul de sinteză al Predicii.

Schema de notare va urmări:

- explicarea succintă (generală) a fericirilor;
- explicarea importanței postului, rugăciunii și milosteniei;
- utilizarea corectă a limbajului și a limitei de spațiu.

Exemplul 2

Clasa: a VII-a

Obiectiv: Elevul va fi capabil:

- să argumenteze realități istorice creștine.

Enunț: Sfântul Vasile cel Mare a fost ocrotitorul celor sărmani iar activitatea sa este un exemplu pentru noi și astăzi.

Prezintă, în cel mult 10 rânduri, trei argumente care să demonstreze acest lucru.

Schema de notare va urmări:

- precizarea numelui așezămintelor sociale: “Vasiliade”;
- enumerarea și descrierea pe scurt a acestor așezăminte de asistență socială;
- încadrarea în actualitate;
- analiza consecințelor întemeierii lor;
- utilizarea corectă a limbajului și a limitei spațiului.

Exemplul 3

Clasa: a VIII-a

Capitolul: Istoria Bisericii Ortodoxe Române

Obiectiv: Elevul va fi capabil:

- să argumenteze realități istorice.

Enunț: În timpul regimului comunist Biserica Ortodoxă Română a devenit o instituție marginalizată.

Caracterizați într-o pagină situația Bisericii Ortodoxe Române în perioada regimului comunist.

Schema de notare va urmări:

- precizarea unor aspecte ale prigoanei antireligioase;
- evidențierea rolului patriarhilor Justinian Marina și Iustin Moiescu;
- utilizarea corectă a limbajului;
- respectarea limitei de spațiu.

Exemplul 4

Clasa: a VIII-a

Capitolul: Apostolat și spiritualitate

Obiectiv: Elevul va fi capabil:

- să descrie în termeni religioși libertatea.

Enunț: Libertatea este un dar al lui Dumnezeu.

Argumentați în cel mult zece rânduri că libertatea este un dar de la Dumnezeu.

Schema de notare va urmări:

- definirea libertății din punct de vedere moral-religios;
- argumentarea cu texte biblice;
- utilizarea corectă a limbajului;
- respectarea limitei de spațiu.

Exemplul 5

Clasa: a IX-a

Capitolul: Noțiuni de catehism

Obiectiv: Elevul va fi capabil:

- să identifice temeiurile preacinstitei Maicii Domnului.

Enunț: Despre Fecioara Maria, Maica Domnului, Biserica mărturisește în rugăciune că e "mai cinstită decât heruvimii și mai mărită fără de asemănare decât serafimii", iar cinstirea ce i se acordă poartă numele de supravenerare, preacinstire sau supracinstire, spre deosebire de cea acordată sfinților care se numește venerare.

Prezentați în maximum o pagină temeiurile preacinstitei Sfintei Fecioare Maria.

Schema de notare va urmări:

- prezentarea textului Protoevangheliei (Fac, 3,15);
- profeția lui Isaia despre nașterea Mântuitorului din Fecioară;
- cinstirea care i se acordă în diferite împrejurări de persoane diferite: arhanghelul Gavriil; Elisabeta, mama lui Ioan Botezătorul; Fiul ei Mântuitorul Iisus Hristos;
- mărturisirea despre sine;
- semnificația numelui și nume date de Biserică;
- încadrarea în limita de spațiu;
- utilizarea limbajului de specialitate.

Exemplul 6

Clasa: a X-a

Capitolul: Ortodoxia și cultura națională

Obiectiv: Elevul va fi capabil:

- să realizeze conexiunile dintre anumite opere istorice.

Enunț: Se dau următoarele opere:

1. Noul Testament de la Bălgrad – 1648
2. Biblia de la București - 1688

Explicați în maximum 8 rânduri, importanța fiecărei opere pentru cultura poporului român și stabiliți relația dintre ele.

Schema de notare va urmări:

- prezentarea problemei unității naționale;
- prezentarea rolului în dezvoltarea limbii literare;
- utilizarea limbajului corect;
- încadrarea în limita de spațiu.

Exemplul 7

Clasa: a XI-a

Capitolul: Dogmatică

Obiectiv: Elevul va fi capabil:

- să caracterizeze însușirile Bisericii.

Enunț: În simbolul Credinței mărturisim patru însușiri ale Bisericii.

Caracterizați în 15 de rânduri aceste însușiri.

Schema de notare va urmări:

- prezentarea succintă a fiecărei însușiri: unitatea, sfințenia, sobornicitatea (catolicitatea), apostolicitatea;
- susținerea argumentelor cu texte biblice;
- utilizarea corectă a limbajului;
- încadrarea în limita de spațiu.

Exemplul 8

Clasa: a XII-a

Capitolul: Spiritualitate și misiune

Obiectiv: Elevul va fi capabil:

- să descrie locasuri de cult .

Enunț: Credința poporului român s-a manifestat în fapte care, printre altele, a dus și la construirea multor mănăstiri.

Descrieți, pe scurt, în maximum o pagină mănăstirile din județul Neamț (Pot fi alte județe sau regiuni mai mari; poate fi județul natal sau județul unde elevul a vizitat mai multe mănăstiri).

Schema de notare va urmări:

- încadrarea lor în epoca istorică (an construcție, domnitor sau ctitor);
- încadrarea lor în stilul arhitectural;
- rolul lor în dezvoltarea culturii române;
- utilizarea corectă a limbajului;
- respectarea limitei de spațiu.

B.Eseu structurat

Exemplul 1

Clasa: a IX-a

Capitolul: Noțiuni de morală creștină

Obiectiv: Elevul va fi capabil:

- să prezinte datoriile omului;
- să coreleze ideile teoretice cu practica;
- să evidențieze punctele tari și punctele slabe din respectarea principiilor de viață în comun;
- să utilizeze un limbaj adecvat.

Enunț: Realizați un eseu cu tema "Oamenii – împreună călători prin viață".

În alcătuirea eseului veți urmări:

- prezentarea datoriilor omului față de Dumnezeu, față de sine, față de semenii;
- accentuarea respectului reciproc între persoane, rase, naționalități, sexe și apartenențe religioase;
- evidențierea consecințelor în respectarea sau nu a păcii și înțelegerii între popoare.

Schema de notare va urmări obiectivele de evaluare și indicațiile din planul dat.

Exemplul 2

Clasa: a X-a

Capitolul: Morală

Obiectiv: Elevul va fi capabil:

- să construiască propriul discurs pe o temă dată.

Enunț: Pornind de la “Predica de pe Munte” (Matei cap., 5, 6, 7) realizați un eseu care să evidențieze desăvârșirea Legii Noi față de Legea Veche.

În alcătuirea eseului veți urmări:

- prezentarea contextului general al Predicii;
- poziția Mântuitorului față de Legea Veche;
- explicarea “Fericiților”;
- prezentare paralelei dintre Legea Veche și Legea Nouă;
- prezentarea scopului și a modului de a săvârși milostenia ,rugăciunea și postul;
- descrierea drumului spre mântuire.

Schema de notare va urmări obiectivele de evaluare și indicațiile din planul dat.

Exemplul 3

Clasa: a XI-a

Capitolul: Dogmatică

Obiectiv: Elevul va fi capabil:

- să definească noțiuni teologice;
- să argumenteze cu texte biblice afirmațiile făcute;
- să stabilească o relație între două noțiuni;
- să utilizeze un limbaj teologic.

Enunț: Realizați un eseu despre mântuirea subiectivă, stabilind și titlul potrivit.

În alcătuirea eseului veți urmări:

- explicarea noțiunii de “mântuire”; “mântuire subiectivă” și “mântuire obiectivă”;
- descrierea condițiilor mântuirii subiective: har, credință și fapte bune;
- argumentarea cu texte biblice;
- prezentarea raportului dintre “mântuirea subiectivă” și “mântuirea obiectivă”.

Schema de notare va urmări obiectivele de evaluare și indicațiile din planul dat.

C.Eseu liber / nestructurat

Exemplul 1

Clasa: a XII-a

Obiectiv: Elevul va fi capabil:

- să coreleze iubirea lui Dumnezeu cu iubirea de semenii;
- să evidențieze superioritatea Legii iubirii;
- să exemplifice modul de manifestare al iubirii lui Dumnezeu;
- să caracterizeze iubirea din punct de vedere creștin; să susțină afirmațiile cu texte biblice;
- să utilizeze adecvat limbajul teologic.

Enunț: Elaborați un eseu cu tema “Dumnezeu este iubire”.

Schema de notare va urmări obiectivele de evaluare propuse.

Exemplul 2

Clasa: a XI-a

Obiectiv: Elevul va fi capabil:

- să descrie rolul omeniirii în ocrotirea plantelor, animalelor, apelor, a întregii naturi;
- să evalueze consecințele unui dezechilibru ecologic;
- să formuleze un punct de vedere personal în legătură cu această problemă;
- să susțină punctul de vedere cu exemple din viața cotidiană;
- să valorifice în termeni personali cunoștințele;
- să construiască un discurs coerent, convingător.

Enunț: Elaborați un eseu liber în care să prezentați rolul creștinismului în ocrotirea lumii create de Dumnezeu, stabilind și un titlu reprezentativ.

Schema de notare va urmări obiectivele de evaluare propuse.

Exemplul 3

Clasa: a XII-a

Obiectiv: Elevul va fi capabil:

- să descrie principalele valori creștine: credința, nădejdea, dreptatea, libertatea, pacea;
- să prezinte principalele probleme cu care se confruntă omenirea: violență, droguri, suicid, eutanasiu, degradarea demnității umane;
- să sugereze soluții pentru rezolvarea lor;
- să menționeze modul în care pun în practică soluțiile propuse în comunitatea în care trăiesc;
- să valorifice în termeni personali cunoștințele;
- să prezinte un discurs clar, convingător.

Enunț: Elaborați un eseu liber în care să evidențiați rolul tineretului în promovarea valorilor creștine și în apărarea vieții, stabilind un titlu reprezentativ.

Schema de notare va urmări obiectivele de evaluare propuse.

Exemplul 4

Clasa: a XI-a

Obiectiv: Elevul va fi capabil:

- să explice noțiunea de "asemănare" cu Dumnezeu;
- să descrie răspunsul omului la chemarea lui Dumnezeu către asemănare prin practicarea virtuții și cu ajutorul haric;
- să evidențieze mijloacele de comunicare cu Dumnezeu prin Biserică;
- să precizeze finalitatea efortului depus de om pentru a ajunge la asemănarea cu Dumnezeu: sfințenie, comuniune, îndumnezeire;
- să susțină afirmațiile prin exemple biblice și patristice;
- să utilizeze un limbaj teologic.

Enunț: Elaborați un eseu liber în care să prezentați asemănarea cu Dumnezeu, stabilind un titlu potrivit.

Schema de notare va urmări obiectivele de evaluare propuse.

Exemplul 5**Clasa:** a IX-a**Obiectiv:** Elevul va fi capabil:

- să încadreze textul între profețiile mesianice despre venirea Mântuitorului;
- să prezinte evenimentele care au pregătit lumea pentru venirea Mântuitorului;
- să demonstreze că profetiile Vechiului Testament s-au împlinit în Noul Testament: “vasul ales” pentru nașterea Domnului, Fecioara Maria; nașterea Fecioarei Maria, copilăria Fecioarei Maria; Buna Vestire; Nașterea Domnului Iisus Hristos;
- să susțină afirmațiile cu texte biblice;
- să utilizeze limbaj teologic.

Enunț: Elaborați un eseu liber pornind de la textul biblic “Iată Fecioara va lua în pântece și va naște fiu și vor chema numele lui Emanuel”. (Isaia, 7, 14)

Schema de notare va urmări obiectivele de evaluare propuse.

Capitolul 5 - Metode complementare de evaluare

5.1 *Observarea sistematică a activității și a comportamentului elevilor*

5.2 *Investigația*

5.3 *Proiectul*

5.4 *Referatul*

5.5 *Portofoliul*

5.6 *Autoevaluarea*

Alături de metodele tradiționale de evaluare, probele orale, scrise și practice, cel mai des utilizate în procesul didactic sunt și metode complementare de evaluare, strategii moderne de evaluare care caută să accentueze dimensiunea acțiunii evaluative.

Metodele complementare de evaluare sunt o categorie de metode de evaluare mai ales pentru măsurarea acelor obiective mai greu cuantificabile prin metodele clasice de evaluare, cu un rol formativ pronunțat.

Principalele metode complementare de evaluare sunt:

- observarea sistematică a activității și a comportamentului elevilor;
- investigația;
- proiectul;
- referatul;
- portofoliul;
- autoevaluarea.

Metodele utilizate de profesor sunt: **observarea sistematică a activității și comportamentului elevilor, investigația, proiectul, referatul și portofoliul.**

Profesorul vizează următoarele obiective (I. Neacșu, A. Stoica, p. 56, 1996):

- promovează evaluarea holistică a progresului elevului;
- identifică reușitele și erorile elevului;
- furnizează tehnicile de lucru, resursele materiale și resursele bibliografice necesare elevilor;
- consolidează abilitatea de autoevaluare;
- acordă un nou statut erorilor elevilor.

Autoevaluarea este metoda complementară prin care elevul contribuie la propria formare. Obiectivele elevului sunt:

- conștientizează scopul realizării sarcinii de lucru;
- înțelege criteriile realizării sarcinii;
- găsește metodele de rezolvare a sarcinii;
- utilizează mijloacele puse la dispoziția sa.

5.1 Observarea sistematică a activității și a comportamentului elevilor

Este o tehnică de evaluare care furnizează profesorului o serie de informații utile, diverse și complete, greu de obținut altfel prin intermediul metodelor de evaluare tradiționale.

Observația constă în investigarea sistematică, pe baza unui plan dinainte elaborat și cu ajutorul unor instrumente adecvate, a acțiunilor și interacțiunilor, a evenimentelor, a relațiilor și a proceselor dintr-un câmp social dat. (A. Stoica, coord., p. 52, 2001).

Pentru a înregistra informații relevante asupra activității elevilor profesorul are la dispoziție în mod practic trei modalități (A. Stoica, coord., 2001, p. 52.):

- fisa de evaluare (calitativă);
- scara de clasificare;
- lista de control / verificare.

A.Fișa de evaluare este completată de profesor care înregistrează date factuale despre evenimentele cele mai importante identificate în comportamentul sau în modul de acțiune al elevilor săi (fapte remarcabile, probleme comportamentale, evidențierea unor aptitudini deosebite într-un domeniu sau altul etc.). La acestea se adaugă interpretările profesorului.

Model orientativ (Ghid de evaluare – socio-umane, după N. Gronlund, p. 435)

1. **Date generale despre elev:** numele și prenumele, vârsta, climatul educativ în mediul căruia îi aparține.
2. **Particularități ale proceselor intelectuale:** gândire, imaginație, limbaj, memorie, atenție spirit de observație, alte caracteristici.
3. **Aptitudini și interese.**
4. **Trăsături de afectivitate.**
5. **Trăsături de temperament.**
6. **Atitudini:**
 - a) față de sine
 - b) față de disciplină / obligațiile școlare
 - c) față de colegi

7. **Evoluția aptitudinilor, atitudinilor, intereselor și nivelului de integrare:**

Avantaje:

- completarea acestor fișe nu depinde de capacitatea de comunicare dintre elev și profesor deoarece acesta din urmă înregistrează și interpretează comportamentul și performanțele elevului.

Dezavantaje

- consum mare de timp;
- obiectivitate scăzută.

B.Scara de clasificare se constituie dintr-un set de caracteristici (comportamente) ce trebuie supuse evaluării, însoțit de un anumit tip de scară, **Likert** potrivit căreia elevului îi sunt prezentate un număr de enunțuri în raport de care acesta trebuie să-și manifeste acordul sau dezacordul, discriminând între 5 trepte: puternic acord, acord, indecis (neutru), dezacord, puternic dezacord (A. Stoica, coord., p. 54, 2001).

Exemplu:

1. Particip cu plăcere la activitățile organizate pe grupuri de lucru:
puternic dezacord dezacord neutru acord puternic acord
2. Îmi place ca părerile pe care le exprim să fie întotdeauna respectate de ceilalți:
puternic dezacord dezacord neutru acord puternic acord

Sugestii pentru construirea scării Likert:

- enunțurile să aibă o construcție simplă, limbaj familiar elevului;
- enunțurile să fie clar pozitive sau clar negative;
- enunțurile pozitive și enunțurile negative să fie aproximativ egale în lista finală;
- fiecare enunț trebuie să producă informația necesară, să facă referire clară la atitudinea sau opinia despre care dorim să aflăm informații.

C.Lista de control / verificare constată **prezența** sau **absența unei caracteristici, comportament etc., fără a emite o judecată de valoare.** (A. Stoica, coord., p. 54, 2001).

Exemplu:

<i>Atitudinea față de sarcina de lucru a elevului</i>	<i>Da</i>	<i>Nu</i>
A urmat instrucțiunile specifice activității.		
A cerut ajutor când a avut nevoie.		
A colaborat cu ceilalți colegi.		
<u>A împărtășit materialele cu ceilalți.</u>		
A finalizat activitatea.		
A pus materialele la locul lor după utilizare.		

Această metodă se folosește, în general, în cazul elevilor cu probleme.

5.2 Investigația

Oferă posibilitate elevului să aplice în mod creativ cunoștințele însușite, în situații noi și variate pe parcursul unei ore sau a unei succesiuni de ore de curs.

Elevii primesc o sarcină de lucru precisă, înțeleg instrucțiunile acesteia înainte de rezolvarea propriu-zisă.

Prin realizarea unei investigații pot fi urmărite ca elemente esențiale (A. Stoica, coord., p. 55, 2001):

- înțelegerea și clasificarea sarcinii de lucru;
- identificarea procedurilor pentru obținerea informațiilor necesare;
- colectarea și organizarea datelor sau informațiilor necesare;
- formularea și testarea unor ipostaze de lucru;
- schimbarea planului de lucru sau a metodologiei de colectare a datelor, dacă este necesar;
- colectarea altor date dacă este necesar;
- motivarea aptitudinii pentru anumite metode folosite în investigație;
- prezentarea unui scurt raport privind rezultatele investigației.

1. Demersul investigației se constituie în trei etape care trebuie parcurse (A. Stoica, coord., p. 56, 2001):

1. definirea problemei;
2. alegerea metodei / metodologiei adecvate;
3. identificarea soluțiilor.

1. **Definirea problemei** poate fi făcută:

- a) direcționând clar activitatea elevului; structurând bine demersul propus; variabilele sunt specificate și operaționalizate.

SAU

- b) accentuând dimensiunea de explorare; variabilele nu sunt specificate, ci numai domeniul de investigație.

2. **Alegerea metodei / metodologiei adecvate** poate fi realizată:

- a) de profesor care arată elevilor ce să facă sau furnizează toate informațiile necesare legate de instrumente etc.

SAU

- b) de un elev care are libertatea totală de a alege metodele corespunzătoare demersului inițiat.

3. **Identificarea soluțiilor** poate presupune formularea:

a) unei singure soluții acceptabile;

SAU

b) mai multor soluții acceptabile.

Sarcinile de lucru pot varia de la simplu la complex după cum urmează:

- simpla descriere a caracteristicilor unor obiecte, lucruri din viața cotidiană sau fenomene observate și comunicarea observațiilor prin desen, grafică, tabele sau hărți;
- utilizarea unor echipamente simple pentru a face observații, teste;
- identificarea factorilor implicați în contextul supus observației.

Activitatea didactică poate fi organizată **individual** sau pe **grupuri** de lucru și trebuie să țină cont de:

- natura investigației / scopul pe care și-l propune;
- integrarea investigației ca parte componentă a lecției sau ca activitate în sine;
- modul în care elevii sunt obișnuiți să lucreze în clasă.

Aprecierea modului de realizare a investigației este, de obicei, un tip holistic. Criteriile pentru aprecierea fiecărei etape trebuie precizate și cunoscute de elevi de la începutul activității. Elemente importante în evaluarea investigației:

- strategia de rezolvare;
- aplicarea cunoștințelor, principiilor, regulilor;
- acuratețea înregistrării și prelucrării datelor;
- claritatea argumentării și forma prezentării;
- produsele realizate;
- atitudinea elevilor în fața cerințelor;
- dezvoltarea unor deprinderi de lucru în grup / individual.

4. Investigația poate evidenția următoarele calități personale ale elevului (A. Stoica, coord., p. 58, 2001):

:

- creativitatea și inițiativa;
- cooperarea și participarea la lucrul în echipă;
- preluarea conducerii / inițiativei în cadrul grupului;
- constanța și concentrarea atenției;
- perseverența;
- flexibilitatea gândirii și deschiderea către noi idei.

5.3 Proiectul

Este o metodă complexă de evaluare, recomandată pentru evaluările sumative, deoarece necesită un demers evaluativ amplu. Sarcinile de lucru sunt date în clasă unde poate începe și rezolvarea dar se continuă pe parcursul a câtorva zile sau chiar săptămâni. Elevul poate consulta profesorul în acest interval dar raportul final este prezentat în clasă în fața colegilor.

Etapele proiectului:

- colectarea datelor;
- realizarea produsului.

Activitatea didactică poate fi organizată individual sau pe grupe de lucru.

Pașii cei mai importanți ce trebuie urmați în realizarea unui proiect sunt (A. Stoica, coord., p. 60, 2001):

- stabilirea domeniului de interes;
 - stabilirea premiselor inițiale – cadru conceptual, metodologic, datele generale ale investigației / anchetei;
 - identificarea și selectarea resurselor materiale;
 - precizarea elementelor de conținut ale proiectului.
2. Elementele de conținut ale proiectului :
- a) **pagina de titlu** (tema, autorul, școala, perioada elaborării)
 - b) **cuprinsul** (titlurile capitolelor și sub capitolelor)
 - c) **introducerea** (prezentarea cadrului conceptual și metodologic căruia i se circumscriu studiul temei propuse)
 - d) **dezvoltarea elementelor de conținut**
 - e) **concluziile** (elemente de referință desprinse în urma studiului, propuneri ameliorative)
 - f) **bibliografia**
 - g) **anexe** (grafice, tabele, chestionare, fișe de observații)

Criterii de evaluare a proiectului:

- a) **Criterii care vizează calitatea proiectului** (calitatea produsului):
 1. validitatea proiectului;
 2. completitudinea proiectului;
 3. elaborarea și structurarea proiectului;
 4. calitatea materialului utilizat;
 5. creativitatea.
- b) **Criterii care vizează calitatea activității elevului** (calitatea procesului):
 1. reportarea la tema proiectului;
 2. performarea sarcinilor;
 3. documentarea;
 4. nivelul de elaborare și comunicare;
 5. greșelile;
 6. creativitatea;
 7. calitatea rezultatelor.

Strategia de evaluare a proiectului este una de tip holistic dar trebuie să fie clar definită prin criterii negociate sau nu cu elevii pentru a valoriza efortul elevului.

5.4 Referatul

Permite o apreciere nuanțată a învățării și identificarea unor elemente de performanță individuală a elevului, care își au originea în motivația lui pentru activitatea desfășurată (I. Neacșu, A. Stoica, p. 70-71, 1996).

Există două tipuri de referate:

1. **referat de investigație științifică independentă** – bazat pe descrierea demersului unei activități desfășurate în clasă și pe analiza rezultatelor obținute.
2. **referat bibliografic** – bazat pe informare documentară biografică.

Caracteristicile referatului:

- caracter formativ și creativ;
- înglobează arii întinse de conținut;
- abordează domenii noi ce constituie extinderi ale conținutului;
- realizează conexiuni interdisciplinare;
- caracter sumativ.

Sugestii pentru proiectare:

- elaborarea planului și identificarea bibliografiei;
- respectarea planului dat de profesor;
- documentarea;
- redactarea referatului;
- prelucrarea datelor;
- prezentarea referatului.

5.5 Portofoliul

Este o metodă complexă de evaluare ce include rezultatele obținute prin celelalte metode și tehnici de evaluare (probe orale, scrise, practice, observarea sistematică a activității și comportamentului elevului, proiecte, autoevaluare) precum și prin sarcinile specifice fiecărei discipline.

Portofoliul reprezintă "**cartea de vizită**" a elevului, care urmărește progresul elevului realizat de la un semestru la altul, de la un an școlar la altul și chiar de la un ciclu de învățământ și permite formarea unei imagini globale asupra activității desfășurate într-un interval de timp.

Reguli pentru proiectarea portofoliului (A. Stoica, coord., p. 65-66, 2001):.

Scopul - de a confirma că obiectivele învățării reprezintă ceea ce știu elevii sau sunt capabili să facă.

- este stabilit și în funcție de **destinație** sau **destinatarul său** (persoană, instituție, comunitate). Ca instrument de evaluare sau autoevaluare va cuprinde aspectele relevante ale progresului elevului, iar pentru părinți, comunitate, instituții va selecta cele mai bune produse realizate de elevi.

Contextul are în vedere următoarele aspecte:

- vârsta elevilor;
- specificul disciplinei;
- nevoile, abilitățile și interesele elevilor etc.

Conținutul poate fi concretizat în:

- selecții din teme pentru acasă ale elevului;
- notițele din clasă;
- rapoarte de laborator;
- lucrări de cercetare;
- casetă audio cu prezentări orale ale elevului, situații de învățare în grup etc.;
- investigații;
- proiecte;
- observarea sistematică a elevului;
- autoevaluarea;
- referate, eseuri, articole publicate, lucrări prezentate la sesiuni de comunicări.

Important în cadrul proiectării este:

- câte "eșantioane" ale activității elevului trebuie să conțină portofoliul;
- cum să fie ele organizate;
- cine hotărăște selecția lor (o posibilitate poate fi: profesorul descrie cerințele de conținut ale portofoliului, iar elevul selectează probele pe care le consideră reprezentativul).

Cerințe-standard pentru conținutul portofoliului:

- poate fi o sarcină a profesorului (stabilește scopul, contextul, realizează proiectarea lui, formulează cerințele standard și selectează produsele reprezentative);
- poate implica și elevii (alegerea instrumentelor de evaluare și a eșantioanelor din propria activitate).

Recomandări pentru evaluarea portofoliului:

- se face pentru fiecare element al portofoliului, la momentul realizării lui;
- se comunică elevilor tipul evaluării, analitic / holistic;
- se comunică rezultatele părinților și se atașează în portofoliul elevilor.

Exemplu:

Un portofoliu la religie ar putea cuprinde:

- lucrări scrise;
- răspunsuri la chestionare / interviuri;
- chestionare / interviuri realizate personal sau în grup;
- exegeze de text;
- fișe biografice și de lectură;
- eseuri;
- referate, articole, comunicări;
- înregistrări audio / video ale elevilor;
- monografii;
- fișa de autoevaluare;
- contribuții la reviste școlare;
- colecții de vederi, imagini cu mănăstiri.

5.6 Autoevaluare

Pentru ca evaluarea să aibă caracter formativ profesorul trebuie să cultive la elevi deprinderea de **autoevaluare**.

Trebuie să-i pună pe elevi în situația de a se autoaprecia și autocontrola deoarece au nevoie de a cunoaște cât mai multe lucruri despre ei, despre personalitatea și manifestările lor comportamentale.

Condiții necesare pentru formarea capacității de autoevaluare la elevi (A. Stoica, coord., p. 68, 2001):

- prezentarea obiectivelor cadru, de referință, operaționale și de evaluare pe care trebuie să le atingă;
- încurajarea elevilor pentru a-și pune întrebări cu privire la modul de rezolvare a unei sarcini și la efectul formativ al acesteia și consemnarea răspunsurilor în fișa de autoevaluare;
- încurajarea evaluării în cadrul grupului;
- la sfârșitul unei activități să răspundă la întrebări de genul celor prezentate în chestionar:

Exemplu:

I. Chestionar

1. Care sunt etapele parcurse în vederea rezolvării efective a sarcinii de lucru?

.....
.....
.....

2. Prin rezolvarea acestei sarcini am învățat:

a)

b)

c)

3. Dificultăți pe care le-am întâmpinat au fost:

a)

b)

c)

4. Cred că mi-aș îmbunătăți performanța dacă:

a)

b)

5. Cred că activitatea mea ar putea fi apreciată ca fiind:

.....
.....

Autoevaluarea se poate realiza prin **chestionare** (prezentat mai sus) și prin scări de clasificare:

II. Scara de clasificare

Fișa de evaluare	Slab	Mediu	Bun	Foarte bun	Excelent
Performanțe școlare					
Motivație și interes constant manifestat prin realizarea diferitelor produse ale activității					
Spirit de inițiativă, independență					
Spirit de cooperare					
Asumarea responsabilităților în realizarea sarcinilor de lucru curente					
Participarea la discuții în cadrul activității pe grupuri de lucru					
Disciplina de lucru					
Progresul realizat					
Comportamentul general					

Informațiile obținute în urma autoevaluării:

- sunt comparate cu ale profesorului;
- se pun în portofoliul elevilor;
- se prezintă periodic părinților.

Sugestii pentru un chestionar la religie:

1. Este religia o disciplină utilă? Motivati! Da Nu
2. Ai optat din proprie inițiativă sau la sugestia părinților? Proprie inițiativă La sugestia părintilor
3. Cine ar trebui să predea religia? Preotul sau profesorul cu studii teologice? Preotul Profesorul
4. Ce modalități de predare ar trebui abordate la ora de religie?
5. Ce activități ați dori în cadrul orei sau suplimentar orei de religie?
6. Este religia o disciplină importantă? Motivați.
7. Ce conținuturi ați dori să fie prezentate în afară de cele prevăzute în programă?
8. În urma orelor de religie v-ați schimbat comportamentul? Motivați.
9. Ce domenii te atrag mai mult?
10. Citești cărți ce au conținut religios? Exemple.
11. Din ce motive? Pasiune, curiozitate?
12. Colecționezi articole, cărți, reviste de religie?

Capitolul 6 - Probe de evaluare

2.1 Modele orientative

6.2 Modele de teste pentru examenul național de Bacalaureat

6.1 Modele orientative

Exemplul 1

Clasa: I

Evaluare curentă – test criterial

Timp de lucru: 20 minute

Capitol: Vechiul Testament

Obiectivul de evaluare: Elevul va fi capabil:

- să recunoască răspunsul corect dintr-o propoziție;
- să completeze enunțuri lacunare.

I. Citește cu atenție afirmațiile de mai jos. Dacă apreciezi că afirmația este adevărată, încercuiește litera **A**. Dacă apreciezi că afirmația este falsă încercuiește litera **F**.

a) Dumnezeu este făcătorul cerului și al pământului.

A / F

b) Greșeala primilor oameni se numește păcat personal.

A / F

c) Copiii au un înger păzitor.

A / F

II. Încercuiește litera corespunzătoare răspunsului corect:

1. Cum se numește locul unde au fost așezați primii oameni?

- a. Babilon;
- b. Rai;
- c. Ierusalim.

2. Care este numele primului fiu al lui Adam și al Evei?

- a. Cain;
- b. Set;
- c. Abel.

3. Cu ce se ocupa Abel, unul dintre cei doi fii ai lui Adam?

- a. vânător;
- b. agricultor;
- c. păstor.

III. Completează corect spațiul punctat:

- a. Omul drept înaintea lui Dumnezeu salvat de la potop se numea
- b. Semnul că Dumnezeu nu va mai trimite potop pe pământ a fost
- c. Pasărea care a vestit că pământul s-a uscat, în urma potopului a fost ce purta în cioc o ramură de

Exemplul 2

Clasa: a II-a

Evaluare curentă – test criterial

Timp de lucru: 20 minute

Capitol: Noul Testament

Obiectivul de evaluare: Elevul va fi capabil:

- să distingă răspunsul corect dintr-o propoziție;
- să stabilească corespondența între dată și o sărbătoare cunoscută;
- să descrie pe scurt o imagine.

I. Citește cu atenție afirmațiile de mai jos. Dacă apreciezi că afirmația este adevărată, încercuiește litera **A**. Dacă apreciezi că afirmația este falsă încercuiește litera **F**.

a) Ioan Botezătorul, vestitorul Mântuitorului Iisus Hristos, poartă și numele de Înaintemergătorul Domnului.

A / F

b) Părinții Sfântului Ioan Botezătorul au fost Ioachim și Ana.

A / F

c) Nașterea Domnului Iisus Hristos a fost vestită Fecioarei Maria de îngerul Gavriil.

A / F

II. Stabiliți corespondența între numele și data sărbătorilor prezentate:

1. 6 ianuarie	a. Nașterea Sfântului Ioan Botezătorul
2. 7 ianuarie	b. Botezul Domnului Iisus Hristos
3. 24 iunie	c. Tăierea capului Sf. Ioan Botezătorul
4. 29 august	d. Sf. Ierarh Nicolae
	e. Soborul Sf. Ioan Botezătorul
	f. Nașterea Domnului Iisus Hristos

III. Încercuiește litera corespunzătoare răspunsului corect:

1. Precizați cine a spus cuvintele "Acesta este Fiul Meu Cel iubit întru Care am binevoit"?
 - a. Domnul Iisus Hristos
 - b. Dumnezeu
 - c. Sf. Ioan Botezătorul
 - d. Zaharia

2. Termenul folosit de popor pentru sărbătoarea “Botezul Domnului” este:
- a. Rusalii
 - b. Boboteaza
 - c. Crăciun
 - d. Florii
3. Încercuiește litera corespunzătoare definiției corecte a termenului “apostoli”?
- a. ucenici ai Domnului pregătiți să ducă mai departe cuvântul învățaturii Lui
 - b. prieteni ai Domnului Iisus Hristos
 - c. oameni care îl urmau pretudindeni pe Domnul Iisus Hristos

IV. Scrie trei propoziții despre imaginea următoare:

.....

.....

Exemplul 3

Clasa: a III-a

Evaluare curentă – test criterial

Timp de lucru: 25 minute

Capitol: Noțiuni de catehism; Noțiuni de liturgică

Obiectivul de evaluare: Elevul va fi capabil:

- să distingă răspunsul corect dintr-o afirmație;
- să stabilească corect corespondența între însușirile Bisericii și semnificațiile acestora;
- să precizeze răspunsul corect dintre alternative de răspuns;
- să completeze corect enunțuri lacunare;
- să precizeze într-un text scurt modul în care sărbătorește ziua patronului.

I. Citește cu atenție afirmațiile de mai jos. Dacă apreciezi că afirmația este adevărată, încercuiește litera **A**. Dacă apreciezi că afirmația este falsă încercuiește litera **F**.

a) Sfânta Taină a Botezului este o Taină care se repetă.

A / F

b) Sfânta Împărtășanie o primim, o singură dată în viață, după Taina Botezului.

A / F

c) Mirul este un undelemn special, pregătit după o rânduială deosebită, amestecat și fiert cu multe mirodenii și plante frumos mirositoare.

A / F

II. Stabiliți corespondența între însușirile Bisericii și semnificația lor:

1. una	a. învățătura bisericii primită de la apostoli
2. sfântă	b. este universală
3. sobornicească	c. învățătura e pentru unii oameni
4. apostolească	d. Sfânt este Întemeietorul, Mântuitorul Iisus Hristos
	e. Unul este Întemeietorul și Capul ei, Mântuitorul Iisus Hristos

III. Încercuiește litera corespunzătoare răspunsului corect:

1. Precizați cum trebuie să petreacă un bun creștin o sărbătoare.
 - a. să meargă la biserică;
 - b. să meargă numai la joacă;
 - c. să nu se roage.
2. Orice rugăciune a creștinului începe cu următoarele cuvinte:
 - a. Slavă Tatălui și Fiului și Sfântului Duh;
 - b. În numele Tatălui și al Fiului și al Sfântului Duh.

3. Creștinii trebuie să se roage sfinților deoarece aceștia:
- se roagă lui Dumnezeu pentru noi
 - au trăit înaintea noastră
 - au fost mai credincioși ca noi

III. Completează spațiile punctate corect:

- a) Fiecare creștin trebuie să se împărtășească, cel puțin, în cele patru posturi din timpul anului:
- Postul
 - Postul
 - Postul
 - Postul
- b) Sfânta Euharistie sau Împărtășanie se săvârșește în timpul
- c) Înainte de Sfânta Împărtășanie creștinul trebuie să și să se

IV. Precizează în trei propoziții:

- Care este numele și data prăznuirii sfântului patron al numelui tău;
- Cum îl sărbătorești;
- Ce faptă importantă cunoști despre el.

Exemplul 4

Clasa: a IV-a

Evaluare curentă – test criterial

Timp de lucru: 35 minute

Capitol: Noul Testament

Obiectivul de evaluare: Elevul va fi capabil:

- să selecteze răspunsul corect dintr-o afirmație;
- să stabilească corespondența dintre evenimentele petrecute în Săptămâna Patimilor și ziua evenimentului;
- să prezinte răspunsul corect din alternativele propuse;
- să completeze spații lacunare cu informația corectă;
- să enumere cuvintele rostite de Mântuitorul Iisus Hristos pe cruce;
- să explice un text pe baza structurii întrebărilor.

I. Citește cu atenție afirmațiile de mai jos. Dacă apreciezi că afirmația este adevărată, încercuiește litera **A**. Dacă apreciezi că afirmația este falsă încercuiește litera **F**.

- a) Domnul Iisus Hristos S-a înălțat la cer de pe Muntele Taborului.

A / F

- b) Domnul Iisus Hristos a fost prins de farisei și cărturari în Grădina Ghetsimani.

A / F

- c) Apostolul care L-a trădat pe Domnul Iisus Hristos a fost Petru.

A / F

I. Scrieți în spațiul punctat din fața fiecărui eveniment din coloana **A** litera corespunzătoare zilei evenimentului din coloana **B**:

	A	B
.....	1. Intrarea Domnului în Ierusalim	a. Joi, după-amiază
.....	2. Vinderea Domnului Iisus Hristos	b. Duminică, după intrarea în Ierusalim
.....	3. Cina cea de Taină	c. Duminică, cu o săptămână înainte de Învierea Domnului
.....	4. Răstignirea Domnului Iisus	d. Miercuri, din proprie inițiativă
		e. Vineri, după proces
		f. Marți, după predica din Templu

III. Alege răspunsul corect și încercuiește litera corespunzătoare:

1. Cei care l-au îngropat pe Mântuitorul Iisus Hristos se numesc:
 - a. Petru și Iacov
 - b. Ioan și Andrei
 - c. Iosif din Arimateea și Nicodim
 - d. Marta și Maria
2. Apostolul care l-a trădat de Domnul Iisus Hristos se numea:
 - a. Petru
 - b. Iuda Iscarioteanul
 - c. Iacov
 - d. Toma
3. Încercuiește litera corespunzătoare cuvintelor corecte care au fost rostite de cei ce l-au întâmpinat pe Domnul Iisus Hristos în Ierusalim:
 - a. "Osana, Fiul lui David"
 - b. "Osana, Fiul lui David, bine este cuvântat Cel ce vine întru numele Domnului! Osana întru cei de sus!"
 - c. "Osana întru cei de sus"

IV. Completează corect spațiile punctate:

- a) Domnul și Mântuitorul Iisus Hristos a intrat în Ierusalim calare pe un
- b) Mântuitorul Iisus Hristos a fost întâmpinat la intrarea în Ierusalim cu ramuri de
- c) Muntele de pe care s-a înălțat la cer Mântuitorul Iisus Hristos se numește

V. În timp ce se afla pe cruce Mântuitorul Iisus Hristos a rostit, în șapte rânduri, mai multe cuvinte. Scrieți aceste cuvinte în ordinea rostirii lor.

1.
2.
3.
4.
5.
6.
7.

VI. "Iisus Nazarineanul, regele iudeilor". Pornind de la acest text răspundeți la următoarele întrebări:

1. Cine a ordonat să fie scrise aceste cuvinte?
.....

2. Ce funcție avea această persoană?
.....

3. Unde au fost așezate aceste cuvinte?
.....

4. Ce atitudine a avut persoana asupra Mântuitorului Iisus Hristos.
.....
.....
.....

Exemplul 5

Clasa: a V-a

Evaluare curentă – test criterial

Timp de lucru: 45 puncte

Capitol: Noțiuni de liturgică

Obiectivul de evaluare: Elevul va fi capabil:

- să distingă o afirmație adevărată de una falsă;
- să precizeze răspunsul corect din alternativele propuse;
- să completeze enunțurile lacunare cu informația corectă;
- să enumere ordinea icoanelor de pe catapeteasmă;
- să alcătuiască un text în care să prezinte importanța și semnificația obiectelor și materiilor de cult.

I. Citește cu atenție afirmațiile de mai jos. Dacă apreciezi că afirmația este adevărată, încercuiește litera **A**. Dacă apreciezi că afirmația este falsă încercuiește litera **F**. **9 puncte**

a) Biserica este acel locaș sfânt, în care se adună credincioșii spre a se ruga și unde se săvârșesc slujbele sfinte, prin care se aduce preamărirea cuvenită lui Dumnezeu.

A / F

b) Biserica reprezintă totalitatea credincioșilor care cred în Iisus Hristos și mărturisesc învățătura Lui neschimbată și Îl recunosc de cap al Bisericii.

A / F

c) Cortul sfânt (mărturie) și Templul lui Solomon din Ierusalim reprezintă preînchipuirea Bisericii.

A / F

II. Alege răspunsul corect și încercuiește litera corespunzătoare: **12 puncte**

1. Momentul nevăzut al întemeierii Bisericii este:
- a) Schimbarea la Față a Domnului Iisus Hristos;
 - b) Jertfa pe Cruce a Mântuitorului Iisus Hristos;
 - c) Înălțarea la cer a Mântuitorului Iisus Hristos.

2. Momentul văzut al întemeierii Bisericii este:
- a) Cincizecimea;
 - b) Învierea Domnului;
 - c) Intrarea Domnului în Ierusalim.

3. Forma în care sunt construite cele mai multe biserici este:
- triunghi;
 - cruce;
 - pătrat.

III. Completează corect spațiile punctate:

18 puncte

1. Părțile componente ale Bisericii sunt:

-
-
-

2. Între naos și altar se află sau

3. La unele biserici întâlnim la intrare

4. La bisericile zidite de Ștefan cel Mare și Sfânt apare o altă încăpăpere numită între naos și pronaos.

IV Între altar și naos este un perete de lemn, de zid sau de piatră numit catapeteasmă. Pornind de la această afirmație răspundeți la următoarele întrebări: **28 puncte**

1. Cum se numesc ușile de la mijloc?

.....

2. Cum se numesc ușile laterale?

.....

3. Cum sunt dispuse icoanele pe catapeteasmă?

- Primul rând:.....
- Numele icoanelor mari: a.
b.
c.
d.

c. Deasupra icoanelor mari (rândul 2):

.....

d. În centrul icoanelor din rândul 2:

.....

e. În rândul al treilea :

.....

f. În centrul rândului al treilea :

.....

g . În rândul al patrulea:

.....

h. În centrul icoanelor din rândul al patrulea:

.....

i. Deasupra icoanelor de pe catapeteasmă:

.....

V Principalele obiecte si materii folosite în cult sunt: Sfânta Masă, Potirul, Crucea, Discul, Sfeșnicul și pâinea, vinul, untdelemnul, lămâia, lumânarea.

Prezentați în maxim o pagină importanța și semnificația acestora.

23 puncte

Se acordă 10 puncte din oficiu.

Barem de corectare și notare – proba la clasa a V-a

I. Total = 9 puncte

- a. 3 puncte pentru răspunsul A
- b. 3 puncte pentru răspunsul A
- c. 3 puncte pentru răspunsul A

II. Total = 12 puncte

- 1. 4 puncte pentru răspunsul (b); Jertfa pe Cruce a Mântuitorului Iisus Hristos.
- 2. 4 puncte pentru răspunsul (a); Cincizecimea.
- 3. 4 puncte pentru răspunsul (b); Cruce.

III. Total = 18 puncte

- 1. Total 9 puncte: a) 3 puncte pentru răspunsul: pronaos
b) 3 puncte pentru răspunsul: naos
c) 3 puncte pentru răspunsul: altar
Se acordă 3 puncte pentru fiecare răspuns corect indiferent de ordinea lui.

- 2. Total 3 puncte: - 1,5 puncte pentru răspunsul: catapeteasmă
- 1,5 puncte pentru răspunsul: iconostas sau tâmplă

- 3. 3 puncte pentru răspunsul: pridvor

- 4. 3 puncte pentru răspunsul: gropniță

IV. Total = 28 puncte

- 1. 2 puncte pentru răspunsul: împărățești.

- 2. 2 puncte pentru răspunsul: diaconești.

- 3. TOTAL 24 puncte: a) 2 puncte pentru răspunsul: evenimente din Vechiul Testament

- b) Total 8 puncte pentru răspunsul: 1. 2 puncte pentru răspunsul:

Mântuitorul Iisus Hristos;

- 2. 2 puncte pentru răspunsul: Maica Domnului;

- 3. 2 puncte pentru răspunsul: Hramul Bisericii

- 4. 2 puncte pentru răspunsul: Sf. Nicolae sau Sf. Ioan Botezătorul sau alt sfânt important

- c) 2 puncte pentru răspunsul: Praznicele împărățești

- d) 2 puncte pentru răspunsul: Cina cea de Taină

- e) 2 puncte pentru răspunsul: Sfinții Apostoli

- f) 2 puncte pentru răspunsul: Mântuitorul Iisus Hristos ca Împărat și Arhiereu

- g) 2 puncte pentru răspunsul: Proorocii

- h) 2 puncte pentru răspunsul: Sfânta Fecioară Maria cu pruncul în brațe

- i) 2 puncte pentru răspunsul: Sfânta Cruce

V. Total = 23 puncte

- 1. 20 puncte pentru informație: - câte 1 punct pentru fiecare semnificație corectă;
- câte 1 punct pentru precizarea importanței fiecărui element dat;

2. **3 puncte** pentru ordonarea și explicarea ideilor:
2 puncte pentru claritatea structurii textului (introducere-cuprins-concluzii)
1 punct pentru introducerea ideilor prin paragrafe
0 puncte pentru lipsa structurii
1 punct pentru încadrarea în limita de spațiu impusă
0 puncte pentru depășirea limitei de spațiu impusă

Se acordă 10 puncte din oficiu.

Acest barem poate fi folosit ca model pentru întocmirea baremelor la celelalte probe de evaluare.

Exemplul 6

Clasa: a VI-a

Evaluare curentă – test criterial

Timp de lucru: 45 minute

Capitol: Noțiuni de morală creștină

Obiectivul de evaluare: Elevul va fi capabil:

- să distingă o afirmație adevărată de una falsă;
- să explice un text cunoscut pe baza structurării întrebărilor;
- să explice semnificația simbolurilor dintr-o pildă cunoscută (Pilda samariteanului milostiv);
- să realizeze o compoziție despre condițiile de intrare în Împărăția lui Dumnezeu pornind de la “Pilda celor zece fecioare”.

I. Citește cu atenție afirmațiile de mai jos. Dacă apreciezi că afirmația este adevărată, încercuiește litera **A**. Dacă apreciezi că afirmația este falsă încercuiește litera **F**.

a. Întoarcerea fiului risipitor din călătorie reprezintă întoarcerea de la păcat și pocăința.

A / F

b. Samarinenii și iudeii se aflau în bună înțelegere.

A / F

c. Nunta pe care o așteptau cele zece fecioare reprezintă Judecata obștească, Universală.

A / F

d. “Sânul. lui Avraam” reprezintă locul unde merg cei păcătoși.

A / F

II. Citește cu atenție textul de mai jos:

“Trebuie însă să ne veselim și să ne bucurăm, căci fratele tău acesta mort era și a înviat, pierdut a fost și s-a aflat.” (Luca, 15, 38)

Pornind de la acest text răspundeți la următoarele cerințe:

1. Precizați din ce pildă face parte textul acestui verset.

.....

2. Menționați care ar fi motivul pentru care ar trebui să se veselească și să se bucure.

.....

3. Explicați expresia “mort era și a înviat”.

.....

4. Precizați care ar fi consecințele “pierzaniei” și al “aflării”.

“pierzaniei”

“aflării”

III. Citește cu atenție textul de mai jos:

“Și a murit săracul și a fost dus de îngeri în sânul lui Avraam. Apoi a murit și bogatul și a fost înmormântat, iar sufletul lui a ajuns în iad.” (Luca, 16, 22)

Pornind de la acest text răspundeți la următoarele cerințe:

1. Precizați numele pildei din care face parte textul.

.....

2. Enumerați motivele pentru care sufletul săracului a ajuns în sânul lui Avraam.

.....

.....

3. Enumerați motivele pentru care sufletul bogatului a ajuns în iad.

.....

.....

4. Menționați un motiv pentru care săracului i se spune numele și bogatului nu.

.....

.....

5. Explicați dacă sărăcia este o condiție de intrare în Rai și bogăția de intrare în iad.

.....

.....

6. Menționați ce aflăm, în chip lămurit de la Mântuitorul Iisus Hristos, în legătură cu sufletul omului după moartea trupului.

.....

.....

IV. Menționați care este semnificația următoarelor simboluri din “Pilda samarineanului milostiv.”

Drumul de la Ierusalim la Ierihon

.....

Tâlharii

.....

Preotul

.....

Levitul

.....

Samarineanul
.....
Untdelemnul și vinul
Hanul
Doi dinari
Hangiul
Plecarea samarineanul
Întoarcerea samarineanului

IV. Pornind de la "Pilda celor zece fecioare" prezentați condițiile necesare pentru intrarea în Împărăția lui Dumnezeu.

.....
.....

Exemplul 7

Clasa: a VII-a

Evaluare curentă – test criterial

Timp de lucru: 40 minute

Capitol: Istoria Bisericii Universale

Obiectivul de evaluare: Elevul va fi capabil:

- să recunoască date și personaje istorice;
- să plaseze în timp și spațiu evenimente istorice;
- să menționeze cauzele religioase și politice ale Schismei din 1054;
- să precizeze care este contribuția unor sfinți mai importanți la întemeierea monahismului.

I. Scrie litera corespunzătoare răspunsului corect pentru fiecare dintre afirmațiile de mai jos:

1. Schisma dintre Biserica Răsăritului și Biserica Apusului s-a produs în anul:
 - a. 1274
 - b. 1054
 - c. 809
 - d. 1453

2. În scaunul patriarhal de la Constantinopol în faza a II-a a schismei se afla patriarhul:
 - a. Igantie
 - b. Fotie
 - c. Mihail Cerularie
 - d. Gherman al II-lea

3. În scaunul papal, în a doua fază a schismei, era:
 - a. Papa Nicolae I
 - b. Papa Ioan VIII
 - c. Papa Leon IX
 - d. Papa Benedict VIII

II. Scrieți răspunsurile corecte care completează propozițiile de mai jos:

1. Cardinalul care a aruncat actul de anatematizare pe altarul Bisericii Sfânta Sofia se numea

2. Încercări de unire a Bisericilor au existat în anii 1234 la
1274 la și între anii 1438-1439 la
3. Constantinopolul a căzut sub stăpânire turcească în anul
4. Sultanul care a cucerit Constantinopolul se numește

III. Enumerați patru cauze religioase ale Schismei din 1054.

.....
.....

IV. Enumerați patru cauze politice ale Schismei din 1054.

.....
.....

V. Menționați două consecințe ale cuceririi Constantinopolului, din timpul Sultanului Mohamed al II-lea, asupra Bisericii Ortodoxe.

.....
.....

VI. Precizați numele și contribuția a trei sfinți importanți la întemeierea monahismului.

1.
2.
3.

Exemplul 8

Clasa: a VIII-a

Evaluare curentă – test criterial

Timp de lucru: 45 minute

Capitol: Noțiuni de catehism

Obiectivul de evaluare: Elevul va fi capabil:

- să definească noțiunea de mântuire;
- să descrie condițiile pentru “plinirea vremii”;
- să caracterizeze etapele și condițiile mântuirii subiective;
- să precizeze cine va face Judecata de Apoi;
- să enumere semnele Parusiei;
- să precizeze caracteristicile Judecății Universale.

I. Definiți noțiunea de “mântuire”.

.....
.....

II. Sfinții părinți ne dau lămuriri speciale referitoare la condițiile pentru “plinirea vremii”, adică atunci când erau împlinite condițiile în lume pentru Întruparea Domnului Iisus Hristos. Descrieți succint fiecare condiție:

- a.
- b.
- c.

d.

e.

III. Mântuirea subiectivă sau îndreptarea presupune mai multe etape și condițiile următoare har, credință, fapte bune. Caracterizați succint etapele și condițiile îndreptării.

a. Prima treaptă

.....

b. A doua treaptă

.....

c. A treia treaptă

.....

d. Har

.....

e. Credință

.....

.....

f. Fapte bune

.....

.....

IV. Citiți cu atenție textul de mai jos:

“Căci Tatăl nu judecă pe nimeni, ci toată judecata a dat-o Fiului” (Ioan, 5, 22)

Pornind de la acest text, răspundeți următoarelor cerințe:

1. Precizați cine va face Judecata de Apoi.

.....

2. Menționați semnele celei de-a doua veniri a Domnului Iisus Hristos (Parusiei)

a.

b.

c.

d.

e.

f.

g.

3. Enumerați caracteristicile Judecății obștești sau universale:

a.

b.

c.

d.

e.

f.

Exemplul 9

Clasa: a IX-a

Evaluare curentă – test criterial

Timp de lucru: 45 minute

Capitol: Libertatea și responsabilitatea în lumina credinței

Obiectivul de evaluare: Elevul va fi capabil:

- să definească noțiunea de libertate;
- să caracterizeze noțiunile de indeterminism și determinism;
- să precizeze raportul dintre de indeterminism și determinism;
- să definească noțiunea de responsabilitate morală;
- să prezinte felurile responsabilității;
- să prezinte forurile de judecată ale responsabilității;
- să enumere felurile sancțiunii;
- să argumenteze cu texte biblice.

I. Citiți cu atenție textul următor:

“Pentru ca omul să poată împlini voia lui Dumnezeu, a fost înzestrat din partea Creatorului său cu conștiință și libertate, ceea ce înseamnă că el are putință ca, în același timp să cunoască, dar și să împlinească legea morală.”

Pornind de la acest text răspundeți la următoarele cerințe:

1. Definiți noțiunea de libertate

.....
.....

2. Descrieți succint noțiunea de indeterminism

.....
.....

3. Menționați trei, patru temeuri scripturistice în sprijinul libertății voinței.

.....
.....

4. Descrieți succint noțiunea de determinism.

.....
.....

5. Precizați cum favorizează indeterminismul progresul moral și cum determinismul îl frânează.

.....
.....

II. Definiți noțiunea de responsabilitate morală:

.....

III. Citiți cu atenție textul următor:

“Pentru mine este însă prea puțin ca eu să fiu judecat de voi, sau de judecata omenească, ci nici eu singur nu mă judec pe mine însumi, deși nu mă știu vinovat cu nimic, cu aceasta însă nu m-am îndreptat. Dar cel ce mă judecă pe mine este Domnul” (I Cor., 4, 3-4)

Pornind de la acest text răspundeți la următoarele cerințe:

1. Prezentați felurile responsabilității.

.....

2. Precizați care sunt forurile în măsură să pronunțe asupra responsabilității.
- a.
- b.
- c.
3. Enumerați felurile sancțiunii corespunzătoare celor trei foruri de judecată a faptelor noastre.
- a.
- b.
- c.

Exemplul 10

Clasa: a XI-a

Evaluare curentă – test criterial

Timp de lucru: 45 minute

Capitol: Conștiința morală

Obiectivul de evaluare: Elevul va fi capabil:

- să definească noțiunea de conștiință morală;
- să precizeze în ce constă originea și dezvoltarea conștiinței morale;
- să dea exemple de manifestări ale conștiinței din Sfânta Scriptură și literatură;
- să identifice ideea principală dintr-un text;
- să prezinte punctele de vedere susținute de autori dintr-un text;
- să formuleze un punct de vedere personal.

I. Citiți cu atenție textul următor:

“Căci nu fac binele pe care-l voiesc, ci răul pe care nu-l voiesc, pe acela îl săvârșesc” (Rom. 7, 19)

Pornind de la acest text răspundeți la următoarele cerințe:

1. Descrieți noțiunea de conștiință morală.

.....

.....

2. Precizați care este originea conștiinței morale.

.....

.....

3. Precizați în ce constă dezvoltarea conștiinței morale.

.....

.....

.....

4. Dați exemple din Sfânta Scriptură și din literatură.

a) de obligație impusă de conștiință

.....

.....

b) de satisfacție a conștiinței

.....

.....

c) de remuşcări a conştiinţei

.....
.....

5. Precizaţi succint punctul de vedere al autorului în problema conştiinţei morale.

.....
.....

6. Precizaţi punctul de vedere personal.....

.....
.....

II. Se dă textul următor:

“Conştiinţă, conştiinţă, instinct divin, nemuritoare şi cerească voce, îndreptar sigur al fiinţei ignorante şi mărginite, dar inteligentă şi liberă, judecător infailibil al binelui şi răului, care aseamănă pe om cu Dumnezeu, fără tine eu nu sunt nimic care să mă ridice deasupra animalelor, decât tristul privilegiu de a mă rătăci din eroare în eroare, cu ajutorul unui intelect fără norme şi al unei raţiuni fără principii.”

(J. J. Rousseau, *Emile*, cartea a VI-a)

Comentaţi textul pe baza următoarelor idei:

- desprinderea ideii principale a textului;
- determinarea argumentelor care susţin ideea principală;
- prezentarea succintă a concepţiei autorului despre conştiinţă;
- formularea unui punct de vedere personal în legătură cu problema pusă în discuţie care să susţină actualitatea ei.

.....
.....
.....

6.2 Modele de teste pentru examenul naţional de Bacalaureat

Probă scrisă la Teologie Dogmatică

2 ore / săptămână

Seminariile Liceale Ortodoxe

I. Definiţi următorii termeni: “Revelaţie dumnezeiască”; “cunoaştere apofatică”; “cunoaştere catafatică”. **15 puncte**

II. Caracterizaţi însuşirile harului divin. **30 puncte**

III. Realizaţi o compoziţie despre Sfintele Taine, orientându-vă după planul următor: **45 puncte**

- a) Definirea Sf. Taine;
- b) Fiinţa Sf. Taine;
- c) Însuşirile esenţiale ale Sf. Taine;
- c) Necesitatea Sf. Taine;
- d) Numărul Sf. Taine;
- e) Poziţia protestantă şi neprotestantă cu privire la Sf. Taine.

NOTĂ: Toate subiectele sunt obligatorii. Se acordă 10 puncte din oficiu. Timp efectiv de lucru de 3 ore.

Barem de corectare și notare la Teologie Dogmatică
2 ore / săptămână

Total 15 puncte

I. Pentru fiecare definiție corectă și completă se acordă câte 5 puncte.

În cazul în care definiția este incompletă se acordă **3 puncte**.

Total 30 de puncte:

II.

- enumerarea însușirilor **3 puncte**
- "necesitatea" harului **8 puncte**
- "gratuitatea" harului..... **5 puncte**
- "universalitatea" harului **8 puncte**
- susținerea afirmațiilor cu texte biblice **6 puncte**

Total 45 de puncte:

III.

- a) definiția corectă și completă **5 puncte**
- b) ființa Tainelor **5 puncte**
- c) însușirile esențiale **12 puncte**
 - instituire 4 puncte
 - partea văzută 2 puncte
 - partea nevăzută 2 puncte
 - săvârșitorul Tainei 2 puncte
 - primitorul Tainei 2 puncte
- d) necesitatea Tainelor **5 puncte**
- e) numărul Tainelor **5 puncte**
- f) poziția protestantă și neprotestantă **6 puncte**
- g) argumentarea cu texte biblice **5 puncte**
- h) claritatea structurii textului (introducere – cuprins – concluzii) **1 punct**
- i) utilizarea limbajului teologic **1 punct**

TOTAL: 100 puncte

Probă scrisă la Istoria Bisericii Ortodoxe Române

1 oră / săptămână

Seminariile Liceale Ortodoxe

I. Precizați care este importanța Sinodului de la Iași, 1642, pentru credința creștină.

20 puncte

II. Secularizarea averilor mănăstirești a fost o lege de mare folos țării și Bisericii.

Pornind de la această afirmație răspundeți cerințelor:

15 puncte

1. Numiți domnul în timpul căruia a avut loc secularizarea averilor mănăstirești.
2. Precizați anul promulgării acestei legi.
3. Menționați două urmări ale secularizării.

III. Descrieți activitatea celor doi teologi din Sciția Mică.

15 puncte

IV. Caracterizați trei din cele mai importante opere ale mitropolitului Varlaam, menționând la fiecare dintre ele:

40 puncte

- anul și locul apariției;
- numele întreg unde este cazul;
- curpinsul cărții;
- importanța operei.

NOTĂ: Toate subiectele sunt obligatorii. Se acordă 10 puncte din oficiu. Timp efectiv de lucru de 3 ore.

Barem de corectare și notare la Istoria Bisericii Ortodoxe Române
1 oră / săptămână

I. Total 20 puncte

- discutarea punct cu punct a Mărturisirii de credință alcătuită de mitropolitul Petru Movilă **4 puncte**
- traducerea ei în limba greacă, de către ieromonahul Melitie Sirigul **4 puncte**
- apărarea credinței ortodoxe de influența catolică (Purgator, Prefacerea darurilor la "Luați mâncăți ...") **6 puncte**
- a treia Mărturisire de credință a Bisericii Ortodoxe, după Simbolul credinței și Dogmatică Sf. I. Damaschinul **6 puncte**

II. Total 15 de puncte:

1. Domnul Alexandru Ioan Cuza **4 puncte**
2. 1863 **4 puncte**
3. restituirea obiectelor de artă și documentelor mănăstirilor statului de către egumenii greci; împrumutarea țăranilor clăcași în 1864 (Biserica 8,5ha); interzicerea săvârșirii slujbelor în grecește, cu excepția a trei biserici; interzicerea tăierii pădurilor mănăstirești; încasarea veniturilor mănăstirilor de către stat **7 puncte**

III. Total 15 de puncte:

- enumerarea teologilor **4 puncte**
- Sf. Ioan Casian ... **8 puncte**
 - întemeierea mănăstirilor din Apus după modelul din Răsărit (Marsillia) 2 puncte
 - opere: "Despre așezămintele mănăstirești de obște" 2 puncte
 - "Convorbiri cu părinții" 2 puncte
 - "Despre întruparea domnului" 2 puncte
 - Dionisii Exiguul. 2 puncte
 - pune bazele "erei creștine" numărând pentru prima dată anii de la nașterea lui Hristos (cu o greșeală de 4 ani)

IV. Total 40 de puncte:

- Enumerarea operelor **3 puncte**
- "Cazania din 1643" **20 puncte**
 - numele "Cartea românească de învățătură la dumenecele preste an și la praznicile împărătești și la svânți mari" sau "Cazania" 2 puncte
 - 1643, Iași 1 punct
 - gravuri reprezentând scene biblice, chipuri de sfinți 1 punct
 - inițiale înflorate, frontispici viniete 2 puncte
 - "Cuvânt" adresat de Vasile Lupu către "semenția românească" 2 puncte
 - "Cuvânt către cetitoriu" al mitropolitului 2 puncte
 - cartea are două părți: 3 puncte
 - I. Cazanii la duminici
 - II. Cazanii la diferite sărbători
 - izvorul principal al cărții, cartea de predici a mitropolitului grec Damaschin Studitul "Comoara" 1 punct
 - are meritul de a fi strâns într-o lucrare unitară vechile cazanii ... 2 puncte
 - aport la formarea limbii literare 2 puncte
 - largă răspândire inclusiv Transilvania 2 puncte
- "Șapte Taine" **5 puncte**
din care

- lași, 1644 1 puncte
 - explica sub formă de întrebări și răspunsuri rânduiala celor Sapte Taine 2 puncte
 - menită să apere credința ortodoxă împotriva calvinilor din Transilvania 2 puncte
 - **“Răspunsul la Catehismul Calvinesc” 10 puncte**
 - 1645 lași sau Dealu 1 punct
 - este un răspuns la “catehismul calvinesc” care era “plin de otravă și moarte sufletească” 1 punct
 - mitropolitul Varlaan a formulat răspunsul în urma unui Sinod 1644 sau 1645 (ierarhi ai Țării Românești și Moldovei) 1 punct
 - importantă este prefața unde apare ideea de unitate națională 2 puncte
 - combate principalele învățături calvine expuse de Catehismul de la Alba Iulia 1 punct
 - dezvoltă învățătura ortodoxă despre Sf. Scriptură, credință, faptele bune, Biserică, Taine, Nașterea Sfinților și icoanelor 2 puncte
 - arată cum lucrau Bisericile Ortodoxe din Țara Românească și Moldova pentru menținerea unității naționale și spirituale a poporului român 2 puncte
 - claritatea structurii textului (introducere – cuprins – concluzii) **1 punct**
 - utilizarea limbajului teologic **1 punct**
- TOTAL: 100 puncte**

Bibliografie selectivă

1. *** - "*Biblia sau Sfânta Scriptură*", Ed. Institutului Biblic și de Misiune al Bisericii Ortodoxe Române, București, 1991
2. Braniște, E. - "*Liturgica teoretică*", manual pentru seminariile teologice, Ed. Institutului Biblic și de Misiune al Bisericii Ortodoxe Române, București, 1984
3. Carey, M. L. - "*Measuring and Evaluating School Learning*" Second edition, University of South Florida, Allyn and Bacon, Boston
4. Cleopa, I. - "*Călăuză în credința ortodoxă*", Ed. Timpul, Iași, 2000
5. Doicescu, R. - "*Ghid de evaluare pentru istorie*", Ed. Pro-Gnosis, București, 2000
6. Gronlund, N. - "*Measurement and Evaluation in Teaching*" Ed. a IV-a, Macmillan Publishing Co. Inc., New York, 1981
7. Gronlund, N. - "*Assessment of student achievement*" Sixth edition, 1998, University of Illinois, Allyn and Bacon, Boston
8. Muha, C. - "*Caiet de religie pentru elevi, cadre didactice și părinți*" – clasele I, a II-a, a III-a, a IV-a, Ed. "Sf. Mesia", Iași, 2000
9. Oțet, F., Lițoiu N., Spineanu-Dobrotă S. - "*Ghid de evaluare pentru științe socio-umane*", Ed. Pro-Gnosis, București, 2000
10. Păcurariu, M. - "*Istoria Bisericii Ortodoxe Române*", Ed. Sophia, București, 2000
11. Ramureanu, I. - "*Istoria Bisericii Universale*", manual pentru seminariile teologice, Ed. Institutului Biblic și de Misiune al Bisericii Ortodoxe Române, București, 1992
12. Stoica, A. - "*Ghid general de evaluare și examinare*", Ed. Aramis, București, 1996
13. Stoica, A. - "*Reforma evaluării în învățământ*", Ed. Sigma, București, 2000
14. Stoica, A. - "*Evaluarea curentă și examenele*" ghid pentru profesori, Ed. Pro-Gnosis, București, 2001
15. Șeleu, S.; Opreș, M. Opreș, D. - "*Metodica predării religiei*", Ed. Reîntregirea, Alba Iulia, 2000
16. Sf. Teofilact - "*Comentar la Evanghelia de la Ioan*", Ed. Pelerinul Român, Oradea, 1998
17. Sf. Teofilact al Bulgariei - "*Talcuirea Sfințelor Evanghelii de la Matei și Marcu*", Ed. Sophia, București, 1998
18. Todoran, I.; Zăgrean, I. - "*Teologie dogmatică*", manual pentru seminariile teologice, Ed. Institutului Biblic și de Misiune al Bisericii Ortodoxe Române, București, 1991
19. Tofană, S. - "*Introducere în studiul Noului Testament*", Vol. 1, Ed. "Presă Universitară Clujeană", Cluj-Napoca, 1997
20. Zăgrean, I. - "*Morala creștină*", manual pentru seminariile teologice, Ed. Institutului Biblic și de Misiune al Bisericii Ortodoxe Române, București, 1987
21. *** - "*Parabolele și învățăturile Domnului nostru Iisus Hristos*", Ed. Saeculum I.O., Ed. Vestala, București, 1994
22. *** - "*Curriculum național – Programe școlare pentru clasele I-VIII, Cultul Ortodox*" Volumul VII, Ministerul Educației Naționale, Consiliul Național pentru Curriculum, Ed. Cicero, București, 1999
23. *** - "*Curriculum pentru religie, clasa a IX-a, a X-a, a XI-a, a XII-a*", Cultul Ortodox, programa aprobată de Sf. Sinod și Consiliul Național pentru Curriculum